

INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKINGSVERBAND
VOOR RUIMTELIJKE ORDENING EN SOCIO-ECONOMISCHE EXPANSIE

RONSE – GROENEWEG-FIERTELMEERS
HERAANLEG VAN DE WEGENIS EN RIOLERING

ARCHEOLOGIENOTA – 2016L334

De Kempeneer Jolan, Buckens Marieke, Verbrugge Arne & Cherretté Bart

SOLVA-ARCHEOLOGIERAPPORT NR 82

Colofon

Project:

Ronse Groeneweg - Fiertelmeers, heraanleg van de wegenis en riolering. Archeologienota (bureaustudie)
Projectcode – 2016L334
Projectnaam: 16-RON-GF
SOLVA Archeologierapport 82

Opdrachtgevers:

Stad Ronse
Grote Markt 12
9600 Ronse
Tel: 055/23 27 11

Uitvoerder:

SOLVA
Intergemeentelijk samenwerkingsverband voor ruimtelijke ordening en socio-economische expansie
Gentsesteenweg 1B
9520 Vlierzele
Tel: 053/64 65 20

Auteurs:

Jolan De Kempeneer (tekst)
Arne Verbrugge (erkend archeoloog)
Marieke Buckens (kaartmateriaal)
Bart Cherretté (redactie)

Bewaarplaats archeologisch ensemble:

Erkend onroerend erfgoeddepot SOLVA Archeologisch depot, p/a Industrielaan 25B, 9320 Erembodegem
archeologie@so-lva.be
Tel: 053/64 65 36

Wettelijk depotnummer: D/2017/12.857/17

Afbeelding voorblad: zicht Fiertelmeers, zicht naar het westen vanuit het oostelijke punt van het projectgebied, Google Streetview, 27-12-2016.

Copyright: Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SOLVA. Alle foto's, tenzij anders vermeld: © SOLVA.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Planmatige context	4
2. Wettelijk kader	4
3. Resultaten	4
Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek	5
1. Beschrijvend gedeelte	5
1.1. Administratieve gegevens	5
1.2. De archeologische voorkennis	8
1.3. De onderzoeksopdracht	9
1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek	15
2. Assessmentrapport	17
2.1. Methoden, technieken en criteria	17
2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten	17
2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen	17
2.4. Conservatie-assessment	17
2.5. Assessment van de sporen	17
2.6. Assessment van het onderzochte gebied	17
2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan	35
2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden	36
2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek	38
2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek	39
2.11. Bibliografie	40
3. Bijlagen	41
3.1. Plannen of figurenlijst	41
3.2. Fotolijst	41
3.3. Lijst van de bijlagen	41

Samenvatting

1. Planmatige context

De Stad Ronse wenst de bestaande riolering in de Groeneweg en Fiertelmeers te vernieuwen, waarbij een gescheiden stelsel wordt aangelegd. Hierbij wordt ook de wegenis vernieuwd.

2. Wettelijk kader

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag voor heraanleg van wegen en riolering. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹

3. Resultaten

SOLVA voerde in opdracht van de Stad Ronse het voorgeschreven archeologische (voor)onderzoek uit.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de impact van de geplande werken op het mogelijk aanwezige archeologische erfgoed omwille van verschillende redenen gering te noemen is. Vooreerst kan gesteld worden dat de terreinen zich bevinden in een zone met een vrij laag archeologisch potentieel. Vervolgens wordt de directe omgeving gekenmerkt door een zeer hoge mate van erosie, te wijten aan het uitgesproken reliëf, waardoor eventueel in oorsprong aanwezige sites slecht of niet geconserveerd zijn. Ten slotte zijn de werken van die aard dat ze te beperkt zijn om eventueel aanwezige sites goed te kunnen interpreteren binnen een ruimere context.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering zeer gering is.

¹ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

Verslag van de resultaten van het bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

1.1. Administratieve gegevens

Projectcode : 2016L334

Sitecode : 16-RON-GF

Wettelijk depotnummer: D/2017/12.857/17

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038;

Locatie :

Oost-Vlaanderen, Ronse, Groeneweg-Fiartelmeers, (figuur 1-2, foto 1-5).

Bounding box : punt 1: x=127223,65 / y=178330,21; punt 2: x= 127719,31 / y=179116,67.

Kadastrale gegevens :

Ronse; 1ste afdeling, Sectie A, openbaar domein (wegenis- en rioleringswerken, met huisaansluitingen)

Oppervlakte van de bodemingreep: 8641,518 m²

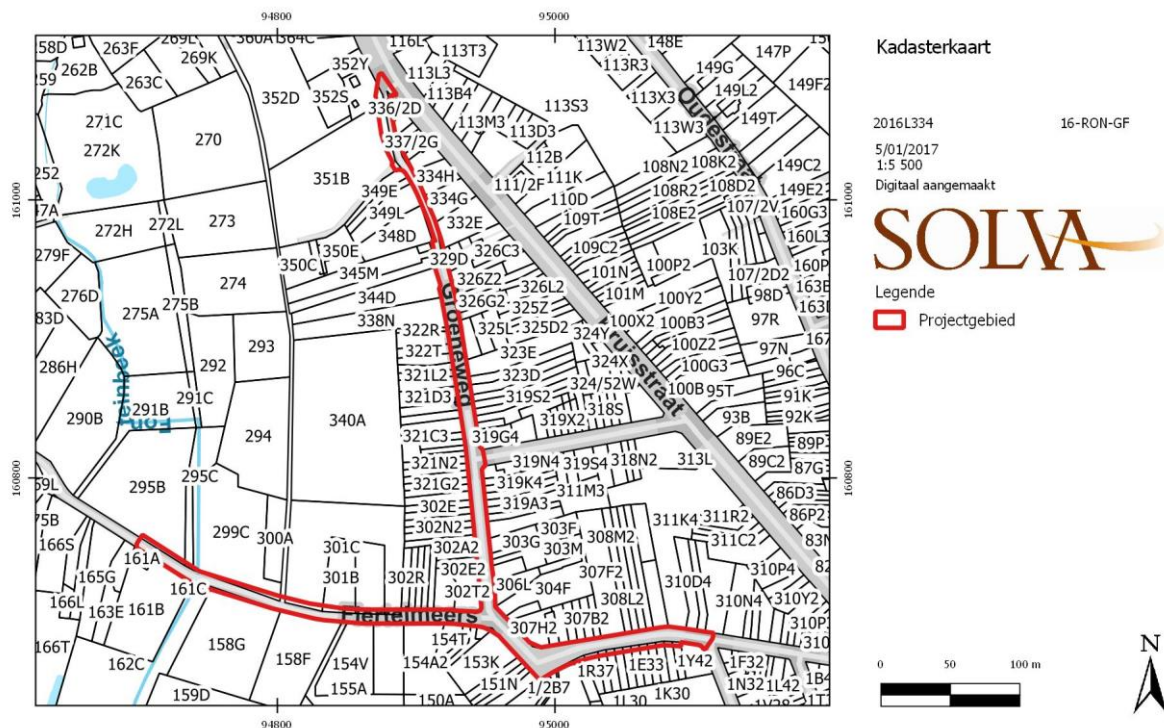
Topografische kaart: zie figuur 2

Uitvoeringstermijn : 27-12-2016 tot 09-01-2017

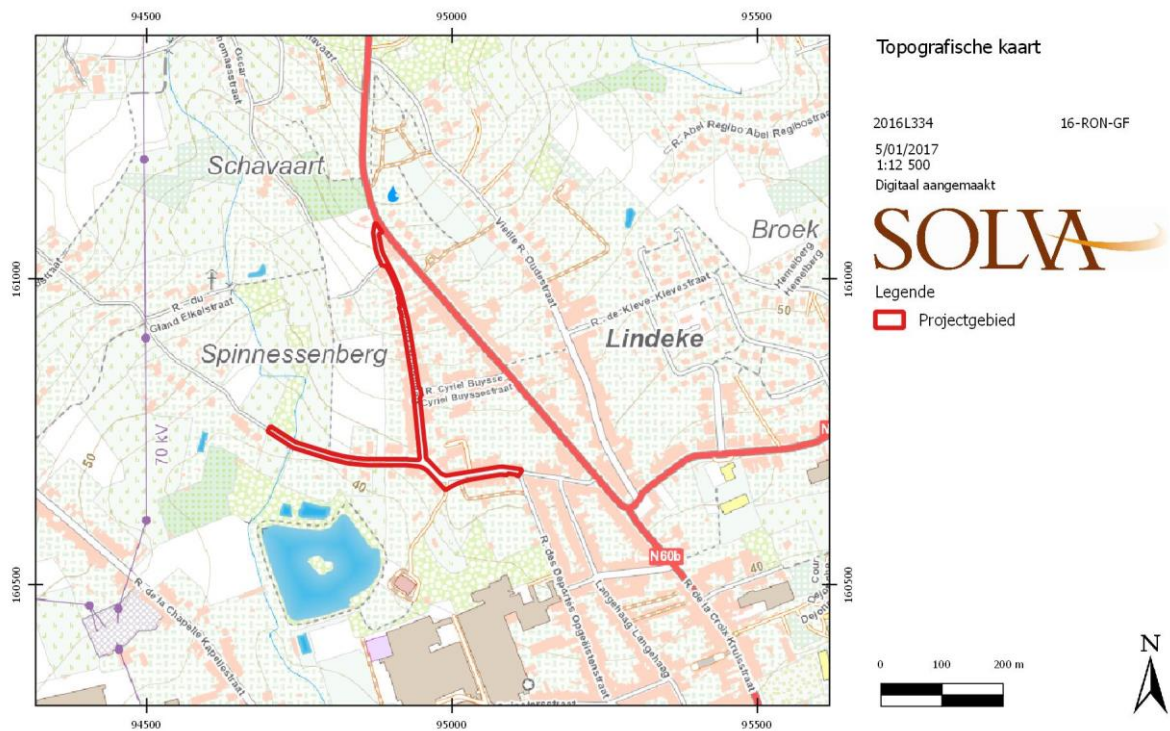
Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek

Aard van het onderzoek : bureauonderzoek

Overzichtsplan verstoorte zones: Het projectgebied valt buiten de afbakening van de GGA-kaart. De gekende versterking op het terrein bestaat uit de huidige wegenis en riolering.

Figuur 1. Uittreksel van het kadastraal plan met de situering van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Figuur 2. Detail van de topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

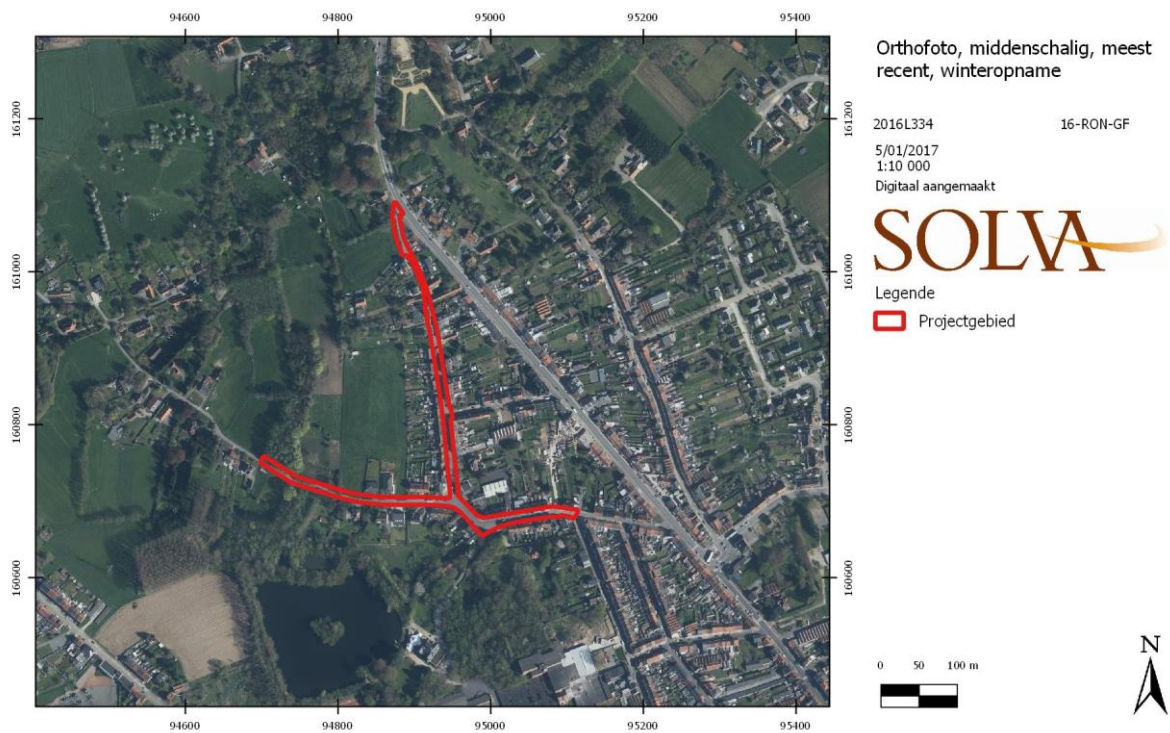

Foto 1. Luchtopname van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Foto 2. Foto van de bestaande situatie (Google Streetview, 27-12-2016). Zicht naar het oosten vanuit het westelijke punt van het projectgebied.

Foto 3. Foto van de bestaande situatie (Google Streetview, 27-12-2016). Zicht naar het westen vanuit het oostelijke punt van het projectgebied.

Foto 4. Foto van de bestaande situatie (Google Streetview, 27-12-2016). Zicht naar het zuiden vanuit het noordelijke punt van het projectgebied.

Foto 5. Foto van de bestaande situatie (Google Streetview, 28-11-2016). Zicht naar het noorden vanuit het midden van het projectgebied.

1.2. De archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.3. De onderzoeksopdracht

1.3.1. Vraagstelling:

Het bureauonderzoek ten behoeve van de vergunningsaanvraag voor de werken heeft tot doel om op basis van bestaande bronnen informatie te verzamelen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site op het terrein, de karakteristieken en bewaringstoestand ervan, de relatie met het landschap, de waarde ervan en de wijze waarop met het terrein moet omgegaan worden bij de geplande bodemingrepen. Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek van het terrein?
- Welke gebruiksevolutie kende het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?
- Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

1.3.2. De randvoorwaarden :

Niet van toepassing

1.3.3. Beschrijving van de geplande werken:

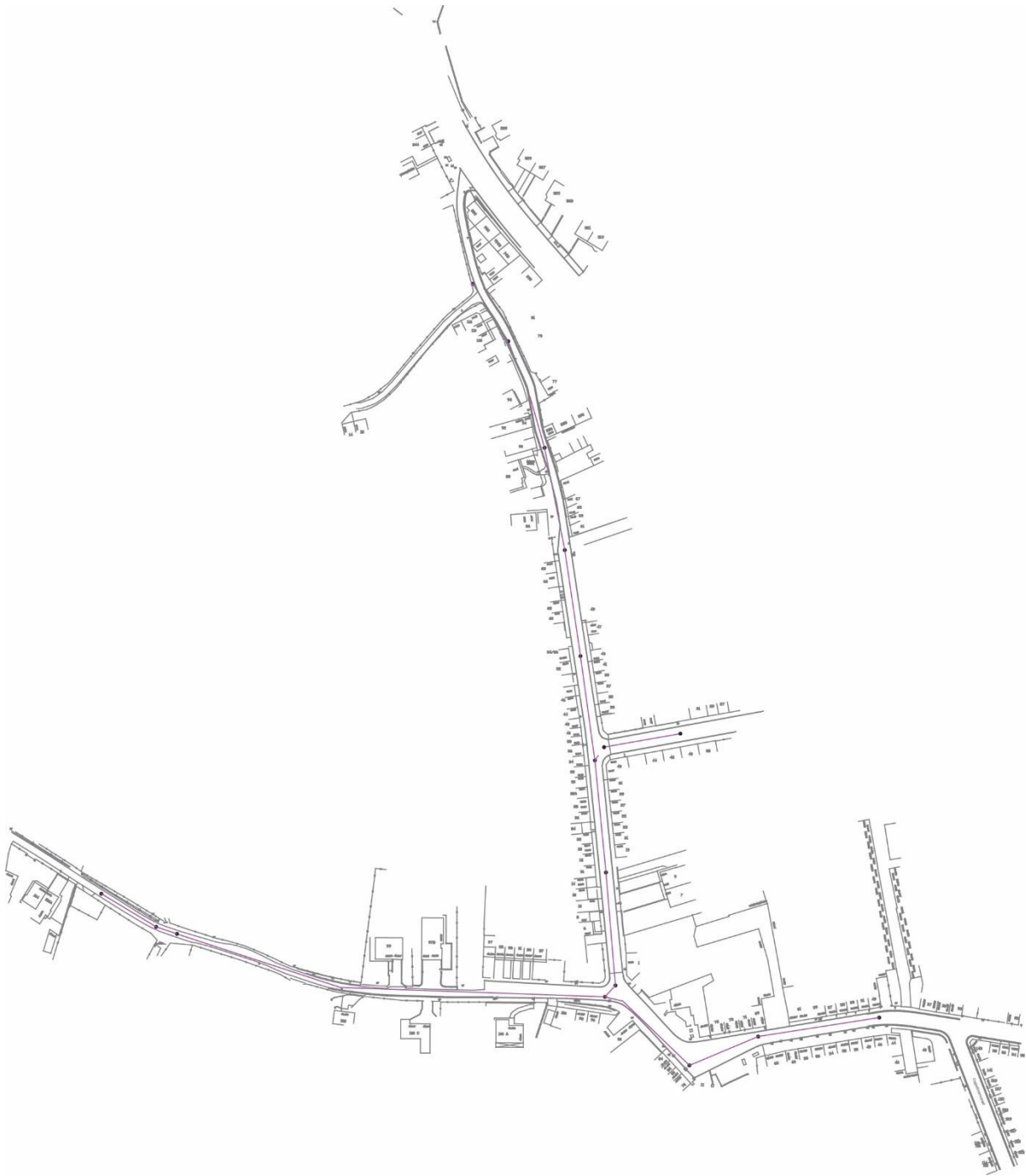
Het project bestaat uit de heraanleg van de straat, opbraak van de bestaande riolering en plaatsen van een nieuw, dubbel rioleringsstelsel.

Het projectgebied

Het projectgebied volgt de Fiertelmeers over een afstand van ca. 370 m, startend waar deze straat gekruist wordt door de Fonteinbeek. Het projectgebied op de Fiertelmeers eindigt aan het kruispunt met de Opgeëistenstraat. De tweede straat die tot het projectgebied behoort is de Groeneweg. De gehele lengte van deze straat, ca. 400 m lang, valt binnen tot het projectgebied.

De bestaande toestand

In deze straten ligt momenteel enkel een gemengde riolering, deze wordt opgebroken. Deze situeert zich overwegend centraal binnen de huidige wegtracés (**figuur 3**). De exacte dieptes zijn niet gekend.

Figuur 3. Bestaande riolering (paars) (Stad Ronse). Voor een gedetailleerde versie, zie bijlage plan 9.

De ontworpen toestand: de rioleringswerken

Fiertelmeers

Zie *figuur 4-5* en **bijlage plan 1** voor een grondplan van de ontworpen toestand voor *Fiertelmeers*. Zie dwarsprofielen 1 t.e.m. 15 op **bijlage plan 3** voor doorsnedes van *Fiertelmeers*. Voor doorsnedes van inspectieputten 36, 37 en 38 zie **bijlage plan 5**.

Ter hoogte van de huisnummers 44 tot 62 (= oostelijke deel van de *Fiertelmeers*) wordt er 3 m grond ingenomen, een parkeerstrook aangelegd en het voetpad verschoven tegen de gevels van de woningen. De nutsleidingen zullen hier verplaatst worden onder het nieuwe voetpad. Verder wordt in deze zone een gescheiden riolering aangelegd, zowel de DWA-leiding als de RWA-leiding hebben een diameter van 0,40 m op een diepte van **2,50 m**.

Ter hoogte van de woningen 78 tot 90 (= *deel tussen het voorgaande stuk en de kruising met de Groeneweg*) wordt de bestaande breedte van het openbaar domein behouden. Het voetpad wordt smaller dan het bestaande, zodat een paar nutsleidingen opgeschoven moeten worden. De DWA-leiding zal hier ook een diameter van 0,40 m hebben op ongeveer 2 m diepte. Voor RWA wordt hier een diameter **1,80 m** voorzien met een vertraagde lozing via een wervelventiel en een overstort. De buffer/inspectieput wordt horizontaal gelegd en zit aan het begin op een diepte van **4 meter**.

In de zone tussen de huisnummers 96 en 97 (= *zone ter hoogte van het kruispunt Fiertelmeers / Groeneweg*) wordt het openbaar domein behouden. De DWA-leiding met een diameter van 0,50 m ligt op ongeveer 2 meter diep. Voor RWA wordt een diameter 1,80 m voorzien. Het begin van de buffer/inspectieput ligt ongeveer op **4 m diep**.

In de zone tussen huisnummer 97 en de Fonteinbeek (= *westelijk deel van de Fiertelmeers*) wordt het openbaar domein breder. Er worden gronden ingenomen om het **regenwater** in een **open gracht** te kunnen bufferen langs de rijweg. Deze gracht zal een diepte van 0,80 m hebben en een kruinbreedte van 1,50 m. De DWA-leiding zal een diameter van 0,50 m hebben en zal op ongeveer 1,5 m onder het huidige maaiveld gelegd worden. De DWA-leiding wordt aangesloten op de *sifonput* onder de Fonteinbeek.

Groeneweg

Zie figuur 6-7 en **bijlage plan 2** voor een grondplan van de ontworpen toestand voor Groeneweg. Zie dwarsprofielen 15 t.e.m. 26 op **bijlage plan 4** voor doorsnedes van de Groeneweg. Voor doorsnedes van inspectieputten 29, 30, 31 en 32 zie **bijlage plan 6**.

Tussen huisnummers 1 en 23 (= *zuidelijke deel van de Groeneweg*) wordt de breedte van het openbaar domein behouden en wordt de weg uitgerust met een parkeerzone naast de rijweg met eenrichtingsverkeer. De voetpaden worden iets smaller dan de bestaande. De DWA-leiding met een diameter van 0,40 m op een diepte van 2,50 m. Voor de DWA-leiding wordt een diameter **1,80 m** voorzien. Er worden verschillende inspectieputten voorzien in het tracé, die tot op een diepte van ongeveer 4 m diep zullen reiken.

Tussen huisnummers 26 en 38 (= *middelste deel van de Groeneweg*) wordt verder de parkeerstrook met de smallere voetpaden en de eenrichtingsrijweg aangelegd. De DWA- en RWA-leidingen, diameter van 0,40 m en 1,80 m, worden in het midden van de weg voorzien en worden op een diepte van **2 tot 4 m** gelegd.

Vanaf huisnummer 40 (= *noordelijke deel van de Groeneweg*) is het verkeer in twee richtingen toegestaan. De riolering wordt verder in het midden van de weg voorzien op dieptes tussen 2 en 4 m en met een diameter van 0,40 m.

Vanaf huisnummer 112 (= *uiterste noordelijke deel van de Groeneweg*) wordt de rooilijn gerealiseerd en wordt een zone van 5 meter ingenomen om twee rijvakken en een parkeerstrook te voorzien. In dit deel wordt geen DWA-leiding gelegd, de RWA-leiding loopt verder zoals hierboven besproken.

Figuur 7. Ontworpen toestand Groeneweg (vervolg) (stad Ronse). Een gedetailleerde versie is te vinden bij de bijlagen, plan 8.

De ontworpen toestand: de wegeniswerken

Fiertelmeers (Voor de doorsnedes van type 1 tot 4, zie **bijlage plan 7**).

De rijweg en de huisaansluitingen voor het gedeelte van de Fiertelmeers dat tot het projectgebied behoort worden volledig vernieuwd, volgens vier mogelijke types. Allen bestaan uit asfalt op een steenslagfundering. Bij het eerste type is de rijweg maar 3,30 m breed met langs beide zijden een veranderlijke groenzone. Het tweede type bestaat uit een rijweg van 5,20 m breed met aan één zijde een parkeerzone van 1,80 m breed. Langs beide zijden wordt er een voetpad voorzien met een breedte van ca. 1,50 m. Het derde type is zeer gelijkend, de rijweg heeft echter een breedte van 5,80 m en de voetpaden een veranderlijke breedte. Het laatste type voor deze straat heeft wederom een rijweg van 5,20 m breed met langs beide zijde een parkeerzone, 1,80 m breed langs de ene zijde en 2,00 m breed langs de andere. Langs beide zijden loopt een voetpad van ca. 2,00 m. Voor de wegenis wordt een fundering van 0,51 m voorzien.

Groeneweg (Voor de doorsnedes van type 5 tot 8, zie **bijlage plan 8**).

De rijweg en huisaansluitingen voor de Groeneweg worden volledig vernieuwd, volgens vier nog andere mogelijke types. Allen bestaan uit asfalt op een steenslagfundering. Bij het vijfde type is de rijweg 4,20 m breed met langs één zijde een parkeerstrook van 1,80 m breed. Langs beide zijden wordt een voetpad voorzien met veranderlijke breedte. Het zesde type bestaat uit een rijweg van 5,20 m breed met aan één zijde een parkeerzone van 1,80 m breed. Langs beide zijden wordt er een voetpad voorzien met een breedte van ca. 1,50m. Het zevende type heeft een zeer geringe breedte. De rijweg is maar 3,00 m breed met langs de ene zijde een groenzone en langs de andere zijde een voetpad. Beide hebben een veranderlijke breedte. Het achtste type heeft een rijweg met een breedte van 5,80 m en de voetpaden met een veranderlijke breedte. Het laatste type heeft wederom een rijweg van 5,20 m breed met langs één zijde een parkeerzone, 1,80 m breed. Langs één zijde loopt een voetpad, de overige zijde bestaat uit een groenzone, beide met veranderlijke breedte. Voor de wegnis wordt een fundering van 0,51 m voorzien.

Samenvattend :

De wegnis- en rioleringswerken zullen grotendeels binnen het bestaande openbaar domein plaatsvinden, plaatselijk aangevuld met enkele huisaansluitingen.

Voor de heraanleg van de wegnis wordt verwacht dat er grotendeels binnen het bestaande gabarit gewerkt wordt.

In het projectgebied wordt tevens nieuwe riolering gelegd. De diameter voor de nieuwe rioleringsbuizen zal voor de RWA-leiding 0,40 m tot 1,80 m breed zijn, en voor de DWA-leidingen 0,40 m tot 0,50 m breed. Plaatselijk zal de RWA-leiding niet ingebuisd worden (delen van Fiertelmeers), en wordt er een gracht gegraven van 1,5 m breed en 0,80 m diep. De buizen liggen op ca. 0,80 van elkaar, waardoor een sleuf van minimum 3 m breed dient aangelegd te worden. In de praktijk zal deze iets breder zijn, en kunnen we breedtes van 4 à 5 m veronderstellen. De dieptes van de buizen variëren tussen 2 m en 4 m diep. Op het verloop van de RWA-leiding worden op regelmatige afstand inspectieputten geplaatst die tot 4 m diep zullen reiken. Bij de aanleg van de werken wordt de bestaande riolering opgebroken. Deze bevindt zich op verschillende zones waar de toekomstige leiding zal komen.

1.4. Een beschrijving van de werkwijze en strategie van het vooronderzoek

1.4.1. Motivering van de onderzoeksstrategie, -methoden en -technieken :

-Strategie

In deze nota wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd **voor een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden**. Dit type onderzoek heeft als bijkomend doel de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied te kennen. Daarvoor wordt bijzondere aandacht besteed aan de relevante ecologische en aardkundige gegevens en bronnen.

Dit bureauonderzoek moet uiteindelijk leiden tot een gemotiveerd advies of, en welke, maatregelen van verder vooronderzoek (met of zonder ingreep in de bodem) op het projectgebied noodzakelijk zijn.

-Methoden en technieken

Daartoe is enerzijds landschappelijk, historisch en archeologisch bronnen- en online beschikbaar georeferencieerd kaartenmateriaal geconsulteerd en zijn eventuele (recente) verstoringen binnen het projectgebied geïnventariseerd, met het oog op het opstellen van een archeologisch verwachtingspatroon. Anderzijds is de impact van de werken op de ondergrond geëvalueerd. Deze impact werd afgewogen ten aanzien van het te veronderstellen verwachtingspatroon, op basis waarvan uiteindelijk een gemotiveerd advies kan opgesteld worden.

1.4.2. Organisatie van het vooronderzoek:

Alle hieronder vernoemde bronnen zijn geconsulteerd door Jan De Kempeneer. Opmaak van de figuren geschiedde door Marieke Buckens. Inhoudelijke afwegingen en keuzes zijn in overleg geschied tussen Jan De Kempeneer, Arne Verbrugge en Bart Cherretté.

1.4.3. Gebruikte materiaal en technische specificaties, en motivering van de selectie van bronnenmateriaal:

Tijdens het bureauonderzoek is een analyse gemaakt van de bodemsoorten. Daarnaast werd onderzocht waar mogelijk afgedekte bodems en/of resten uit de prehistorie of jongere periodes kunnen verwacht worden. De aardkundige gegevens zijn online opgezocht via de Bodemverkenner (www.dov.vlaanderen.be) en de Geopuntkaart (www.geopunt.be), de kaarten zelf zijn geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van deze kaarten is de Databank Ondergrond Vlaanderen.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd vooral om de grondgebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Deze informatie uit het historische kaartmateriaal kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel oudere bodemarchief. Het historisch kaartmateriaal is georeferentieerd geraadpleegd via WMS in een GIS-omgeving. Verdeler van het kaartenmateriaal is het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen.

Voor het archeologisch kader werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd, alsook de beschikbare literaire bronnen.

De ontwerpplannen zijn door de Stad Ronse ter beschikking gesteld.

Een terreinbezoek was niet noodzakelijk gezien de actuele toestand van het terrein zichtbaar is op recente luchtfoto's en beelden (Google Maps en Streetview) en de opdrachtgever ons de huidige toestand van het terrein kon mededelen.

Alle gegevens werden hierna samengebundeld in voorliggende archeologienota.

1.4.4. Beschrijving en motivering van afwijkende methodiek en van bijstellingen van de oorspronkelijke strategie:

Niet van toepassing.

1.4.5. Inbreng van specialisten:

Niet van toepassing.

1.4.6. Omschrijving van de algemene wetenschappelijke advisering door externen:

Niet van toepassing.

2. Assessmentrapport

2.1. Methoden, technieken en criteria

Dit assessmentrapport omvat alle informatie afkomstig uit het bureauonderzoek: dit zijn al de relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal en bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Vanuit deze assessment van het plangebied moet een goede motivering mogelijk zijn over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen maatregelen.

Een waardevol assessment van het archeologisch potentieel van een projectgebied op basis van een bureauonderzoek is enkel mogelijk indien de bronnen voldoende en afdoende relevante gegevens opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Bij afwezigheid of onvoldoende data zijn bijkomende maatregelen nodig om tot een correcte inschatting voor het projectgebied te komen.

2.2. Een beschrijving van het assessment van de vondsten

Niet van toepassing.

2.3. Een beschrijving van het assessment van de stalen

Niet van toepassing.

2.4. Conservatie-assessment

Alle gegenereerde data die in het kader van deze archeologienota tot stand komen, worden door SOLVA digitaal bewaard op een centrale server die dagelijks “in-huis” wordt geback-up’t en off-site wordt gekopieerd. Alle gegenereerde data en rapporten zijn geïntegreerd in de SOLVA-Archeologiedatabank raadpleegbaar. Een conservatie-assessment voor vondsten of stalen is bij deze bureaustudie niet van toepassing.

2.5. Assessment van de sporen

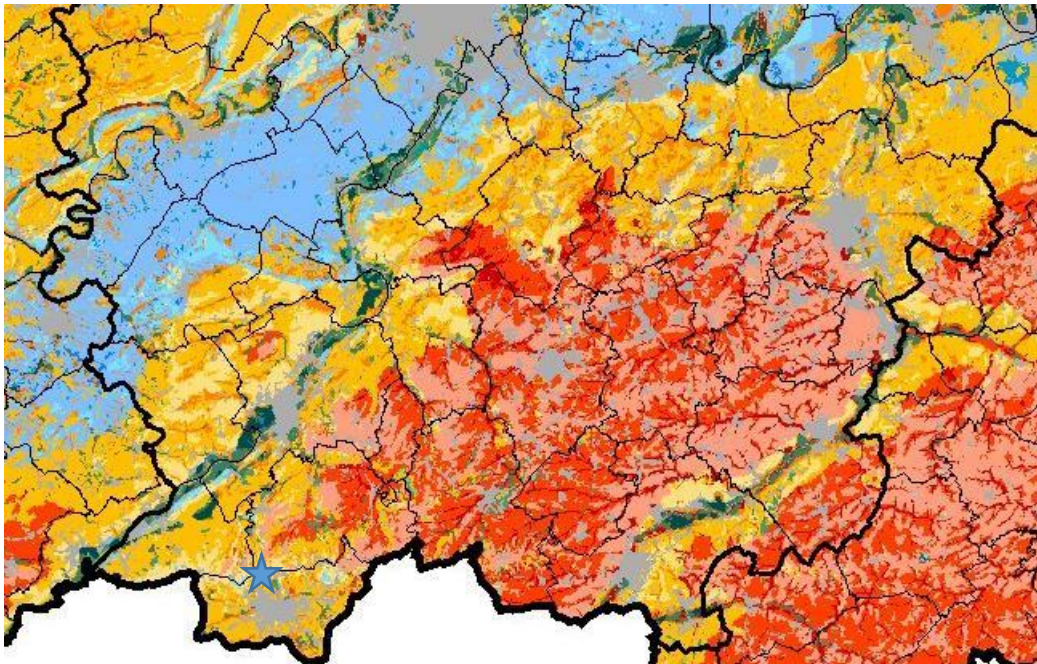
Niet van toepassing.

2.6. Assessment van het onderzochte gebied

2.6.1. Een tekstuele beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied (aardkundige en hydrografische situering, grondgebruik, fysisch-geografische gegevens, geraadpleegde bronnen)

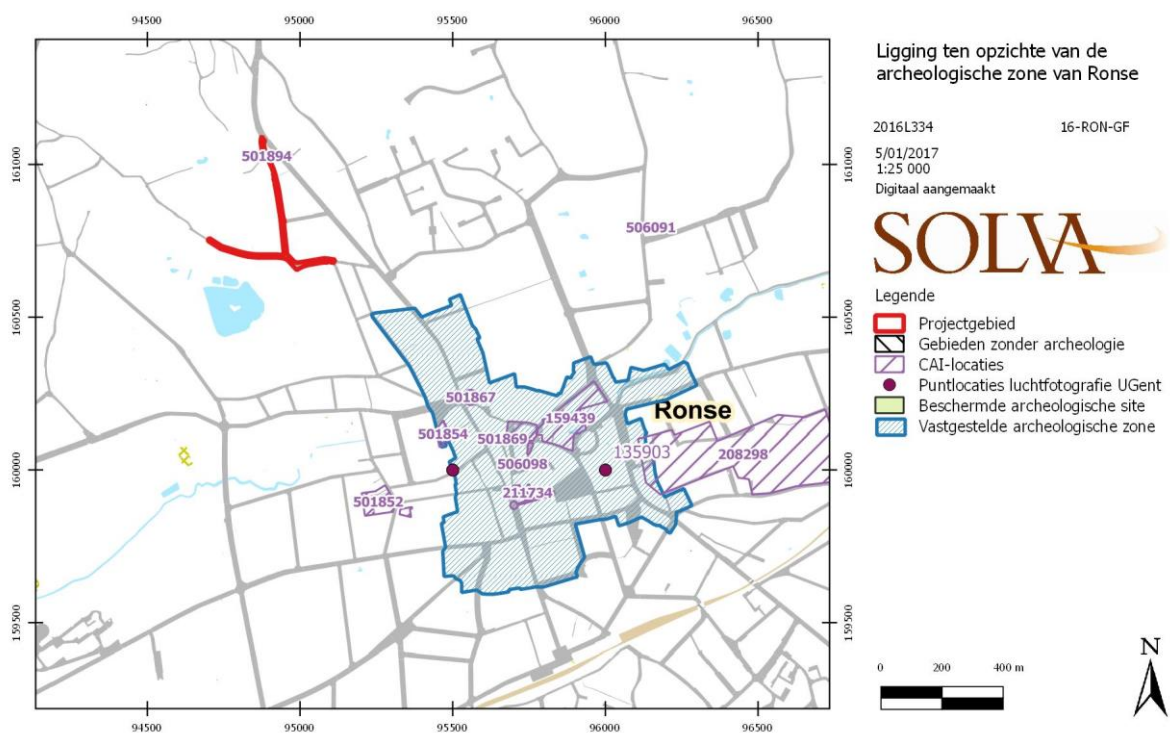
Algemene landschappelijke en planmatige situering

Ronse is gelegen in het uiterste zuiden van de provincie Oost-Vlaanderen op de grens met Henegouwen (**figuur 8**). Als stad grenst Ronse in het noorden aan Kluisbergen en Maarkedal, en in het zuiden aan Mont-de-l'Enclus, Frasnès-les-Anvaing en Ellezelles. De streek bevindt zich tussen de Schelde- en Dendervallei en behoort tot de ecoregio van de **zuidwestelijke heuvelzone**, meer bepaald het **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict**. De stad ligt zich aan de zuidelijke voet van enkele belangrijke getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen (Kluisberg, Hotond, Trieu, Muziekberg,...) die overlopen in het heuvellandschap van Henegouwen (Pays des Collines).

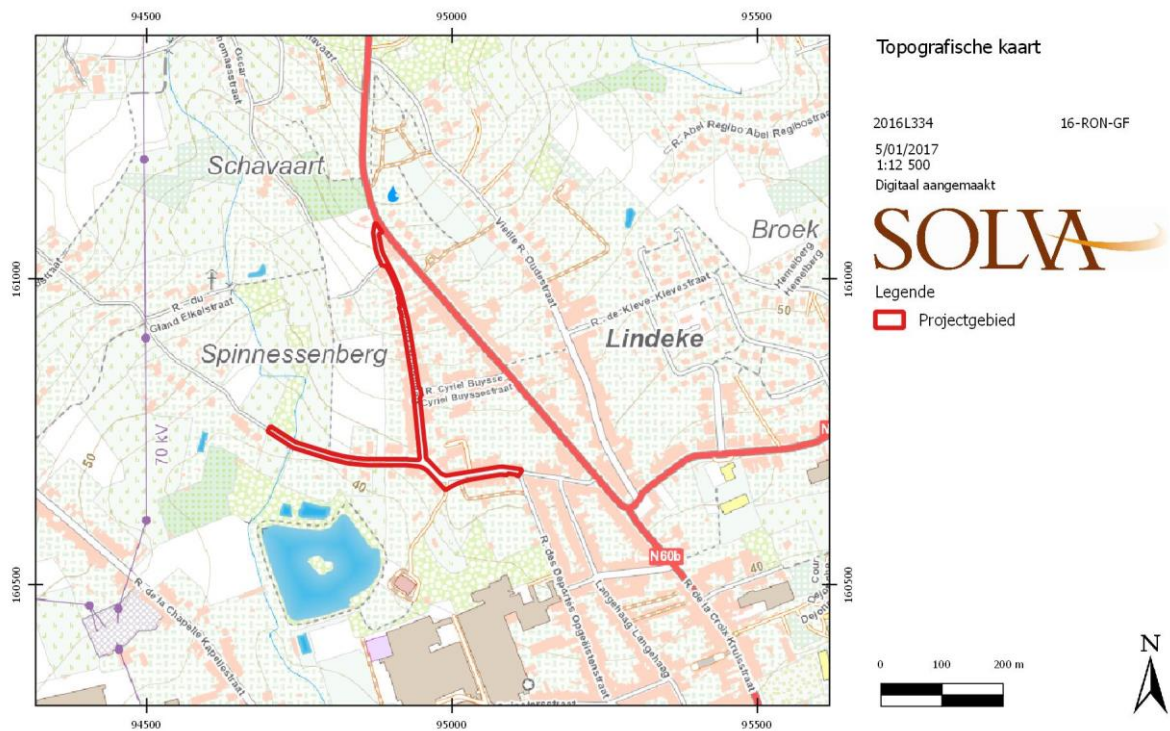

Figuur 8. Situering van het projectgebied op de bodemkaart (aangegeven met ster). Oranje : zandleemstreek, rood : leemstreek. (www.geopunt.be).

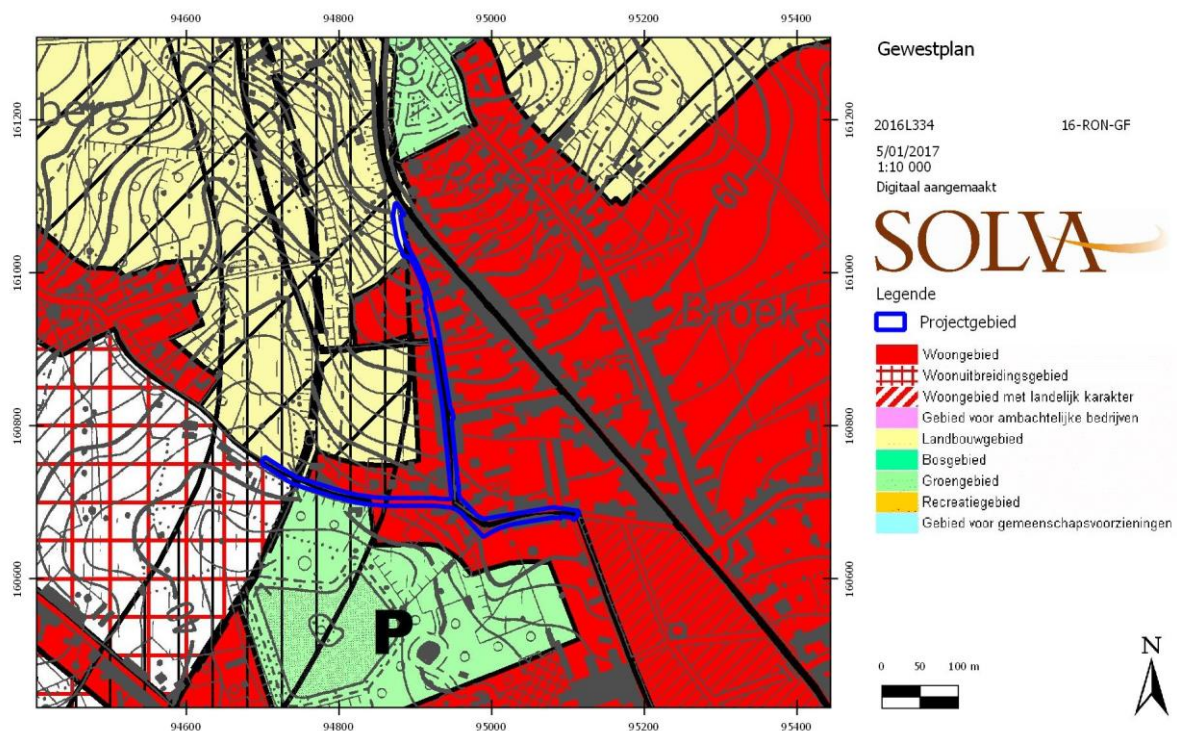
Het projectgebied situeert zich in een matig tot sterk bebouwde omgeving net ten noordenwesten van de stadskern van Ronse, en meer bepaald op een 200-tal meter van de archeologische zone van Ronse (**figuur 9**). Het projectgebied bestaat uit twee secundaire straten, namelijk de Groeneweg en Fiertelmeers (**figuur 10**).

Figuur 9. Situering van het projectgebied (rood) ten opzichte van de archeologische zone van Ronse (blauw gearceerd) (Agentschap Onroerend Erfgoed; eigen bewerking).

Figuur 10. Situering van het onderzoeksgebied op de topografische kaart (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Figuur 11. Het gewestplan met de positie van het desbetreffende terrein (Departement Ruimte Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

Het projectgebied valt volgens het gewestplan (**figuur 11**) binnen verscheidene categorieën. De Groeneweg valt zo goed als volledig binnen 'woongebied' (rood) met enkel het noordelijke deel dat geklasseerd staat als 'landbouwgebied' (geel). Fiertelmeers is geklasseerd als 'woongebied' (rood), 'landbouwgebied' (geel), 'woonuitbreidingsgebied' (wit met rode strepen) en 'groengebied' (groen).

-Algemene geologische en geomorfologische schets van de regio²

Het projectgebied ligt in de '**ecoregio van de zuidwestelijke heuvelzone**', en meer bepaald in het deel van het **Zuid-Vlaams lemig heuveldistrict**. Tot dit ecodistrict behoren de Vlaamse Ardennen, de Kesterberg en Oudenberg (Pajottenland), maar ook zijn uitlopers. Typisch binnen dit gebied is het voorkomen van veelvuldige bronnen, dit op de kleilaag van de Formatie van Gent, Lid van Merelbeke. Verder zijn ook de Diestiaanheuvels (ten zuiden) typerend voor het gebied. Het volledige gebied bezit (vrij) grote reliëfverschillen, met voornamelijk lemige afzettingen.

De sterke erosie op het einde van het tertiair en tijdens het pleistoceen veroorzaakte het huidig golvend tot sterk golvend reliëf. Dit levert een opeenvolging op van open kouters op de leemruggen en, in de beekdalen, depressies met een gesloten begroeiing. In het zuiden wordt het landschap bepaald door de zogenaamde Zuid-Vlaamse Heuvelrij. De valleien zijn daar zeer sterk ingesneden, soms bijna kloofdalen, en de ruggen zijn zacht hellend. Er is een opeenvolging te zien van langgerekte leemruggen met relatief vlakke delen en zachte hellingen, gescheiden door talrijke beekvalleien en depressies, die dikwijls begrensd zijn door een steile rand. Typisch is het voorkomen van asymmetrische dalen, door de ongelijkmatige afzetting van de loesspakketten tijdens de laatste ijstijd.

Het reliëf in het district is golvend tot sterk golvend, zelfs plaatselijk heuvelig in het zuidelijke deel, met hellingsgraden van 9 % en meer. Het wordt gekenmerkt door een opeenvolging van ruggen, afgewisseld met diep ingesneden beekvalleien en secundaire depressies. Het zuidelijk deel bestaat uit een aantal westzuidwest-oostnoordoost georiënteerde heuvelrijen, wier absolute hoogte van zuid naar noord progressief afneemt. De hoogste heuvelrij situeert zich in de buurt van de taal- en gewestgrens, met onder andere de Kluisberg, de Spinnessenberg, de Hotondberg, de Muziekberg, de Pottelberg en de Mont de Rode, maar ook de Oudenberg (Geraardsbergen). Op het raakpunt van de oost-west en noord-zuid gerichte heuvelkammen van de Vlaamse Ardennen bevindt zich het hoogste punt (d'Hoppe, 157,5m) in het bos van Pottelberg. Deze kam vormt de geologische ruggengraat van het fysisch landschap en is een onderdeel van een groter geheel van getuigenheuvels dat zich uitstrekt van Frans-Vlaanderen via het West-Vlaams Heuvelland, de Vlaamse Ardennen, het Pajottenland en het Hageland tot Midden-Limburg waar het tegen het Kempisch Plateau uitwigt. Een lagere, structurele kamlijn waarvan de hoogste delen met de hoogtelijn van 100 m flirten en die ten opzichte van het hydrografisch stelsel duidelijk contrasterend is, omvat van west naar oost volgende plateaus: Eikenberg-Kapelleberg-Boigneberg (Maarkedal), Varentberg-Hoogkouter (Horebeke), plateau Pottenberg-Leberg-Valkenberg (Brakel), Steenberg-Potaardeberg (Zottegem) en tenslotte de Biezelenberg (Herzele). Vermits de weerstandbiedende ijzerzandsteenlagen er volledig weggespoeld zijn, profileren deze plateaus zich als open akker- en kouterlandschappen.

Bodems

De bodemseries worden gerangschikt in twee groepen. Enerzijds de plateau- en hellinggronden met hoofdzakelijk (niet tot sterk gleyige) diepe leemgronden (meer dan 80 cm dik) met een al dan niet (sterk) gevlekte textuur B-horizont. Verspreid, maar vooral langs de valleiranden komen ondiepe leemgronden met textuur B-horizont voor, met een zand- of kleisubstraat beginnend op geringe diepte, evenals beperkte oppervlakten zandleem- en kleigronden met een niet bepaalde profielontwikkeling. Plaatselijk, op enkele hoge toppen en steile hellingen, dagzoomt het tertiair kleiig of zandig materiaal.

Anderzijds zijn er de vallei- en depressiegronden, met dominantie van jonge leem- of zandleembodems zonder profielontwikkeling.

Het noordelijk gebied wordt plaatselijk gedomineerd door zandleemgronden, evenals het gebied rondom de alluviale vlakte van de Dender en de Bellebeek.

² We baseren ons voor deze beschrijving op de definitie en karakterisering van de ecodistricten in Vlaanderen. In het concept 'ecodistrict' worden diverse geologische, geomorfologische, bodemkundige, hydrografische en historisch-geografische aspecten, die ook een determinerende invloed hebben gehad op het menselijk handelen in het verleden, in relatie tot elkaar besproken: Sevenant *et al.*, 2002.

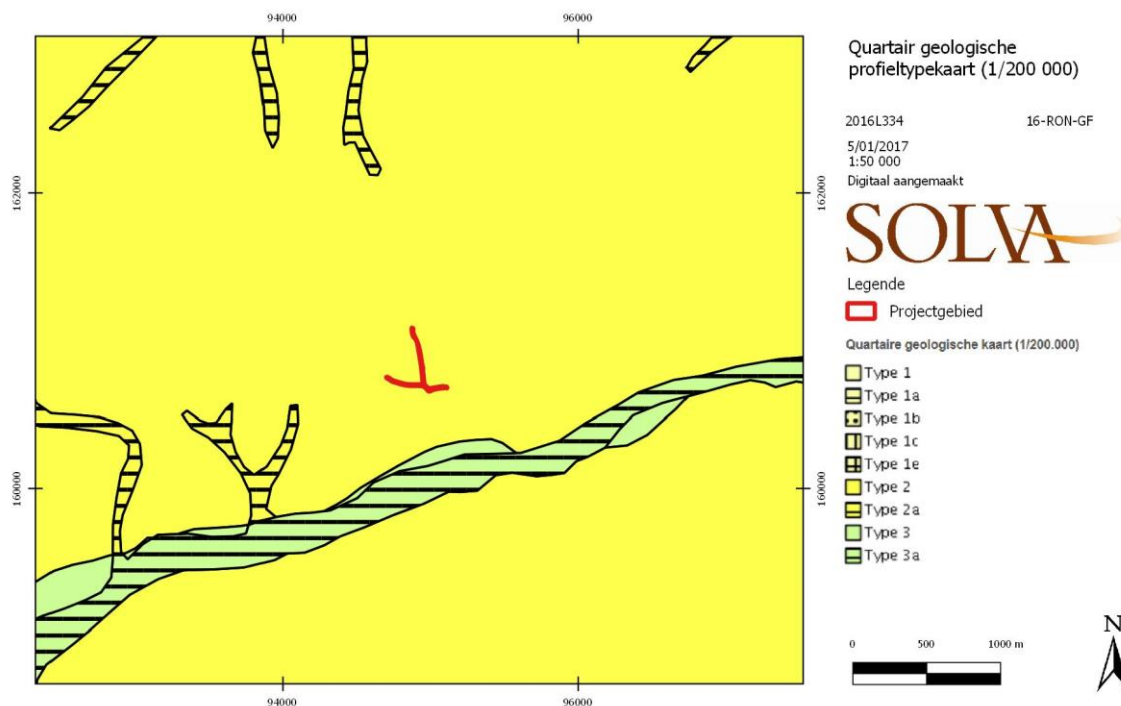
De beekalluvia staan onder invloed van een permanente grondwatertafel, die aan een regelmatige seizoenschommeling onderhevig is. Op de plateau- en hellingronden ligt de watertafel zeer diep, behalve waar stuwwater en bronniveaus voorkomen. Deze bronniveaus treden overal op waar watervoerende lagen van het tertiair substraat dagzomen.

Geologie

Tijdens het tertiair werden door de zee verschillende zand- en kleilagen afgezet, achtereenvolgens de Formatie van Kortrijk, Formatie van Tielt, Formatie van Gent, Formatie van Lede, Formatie van Maldegem en Formatie van Diest. Na daling van de zeespiegel werden deze sedimenten in het pleistoceen (quartair) door erosie aangetast, en dan voornamelijk de zandige formaties. De kleiige lagen boden meer weerstand aan de erosie en vormden de heuveltoppen van het tertiair reliëf. Hierdoor vormt de Formatie van Gent nu het hoofdsubstraat, en zijn de Formatie van Lede en Maldegem nog slechts op de heuvelruggen te vinden. Van de Formatie van Diest zijn nog slechts enkele relictten over op de hoogste toppen (Vlaamse Ardennen en heuvels ten zuiden van Geraardsbergen). Tijdens de laatste ijstijd werd dit landschap bedekt met niveo-eolische leem (0 tot 15 m). Onder invloed van de overheersende westenwinden tijdens het weichselglaciaal werden de naar het westen gerichte hellingen slechts met een dunne laag löss bedekt. Op plaatsen die tegen de dominerende winden beschermd waren (de oostelijk gerichte hellingen en de kleinere plateaus) is de lössmantel zeer dik. De tertiaire lagen komen slechts op een zeer beperkt aantal plaatsen aan het oppervlak.

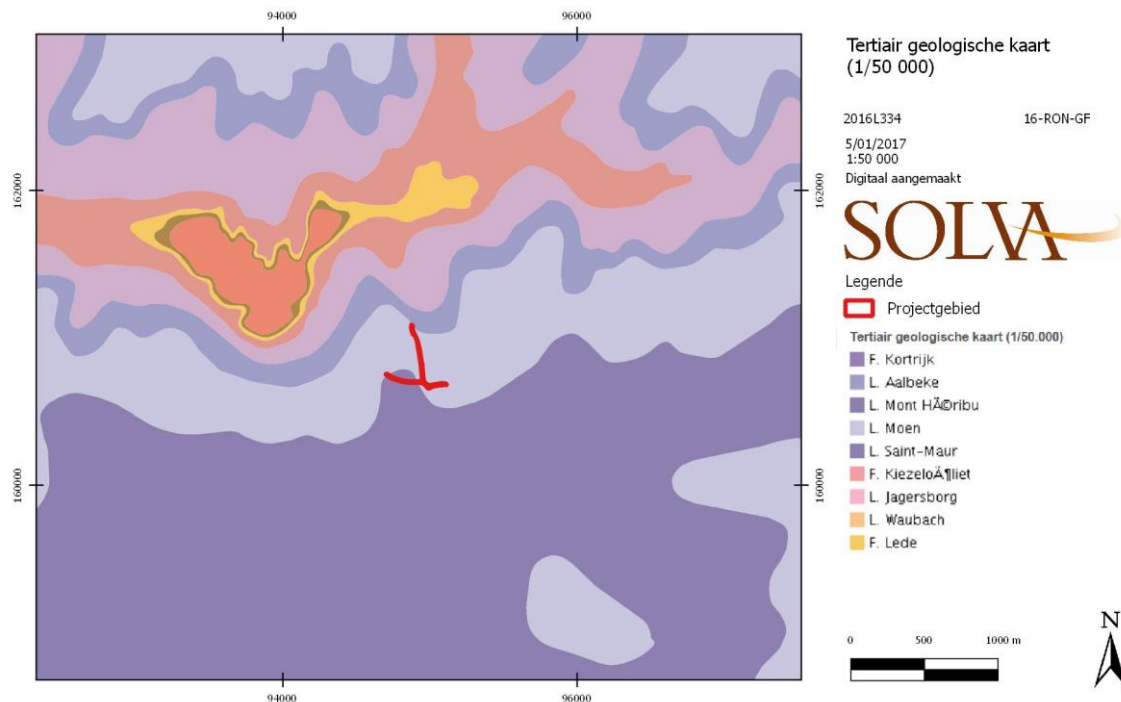
Gedurende het holoceen had eerst een riviererosie van het pleistocene leemdek plaats. De beekvalleien werden verder uitgediept en er ontstonden ook secundaire depressies. De vallei van de Dender bijvoorbeeld werd uitgeschuurd tot op de leperiaanse kleilagen. Later werd de vallei gedeeltelijk opgevuld met lemig alluvium en weinig materiaal. Ten gevolge van ontbossing in recente tijden trad hellingserosie op; het meeste afgespoelde materiaal werd als colluvium afgezet aan de voet van de hellingen.

-Het projectgebied

Figuur 12. De quartairgeologische profieltypekaart (Databank Ondergrond Vlaanderen, geraadpleegd via WMS). Ten zuiden van het projectgebied valt de vallei van de Molenbeek op.

Op de quartairgeologische profieltypekaart (**figuur 12**) valt af te lezen dat op de terreinen geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie zijn afgezet (Type 2, geel).³

Figuur 13. De tertiairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Databank Ondergrond Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

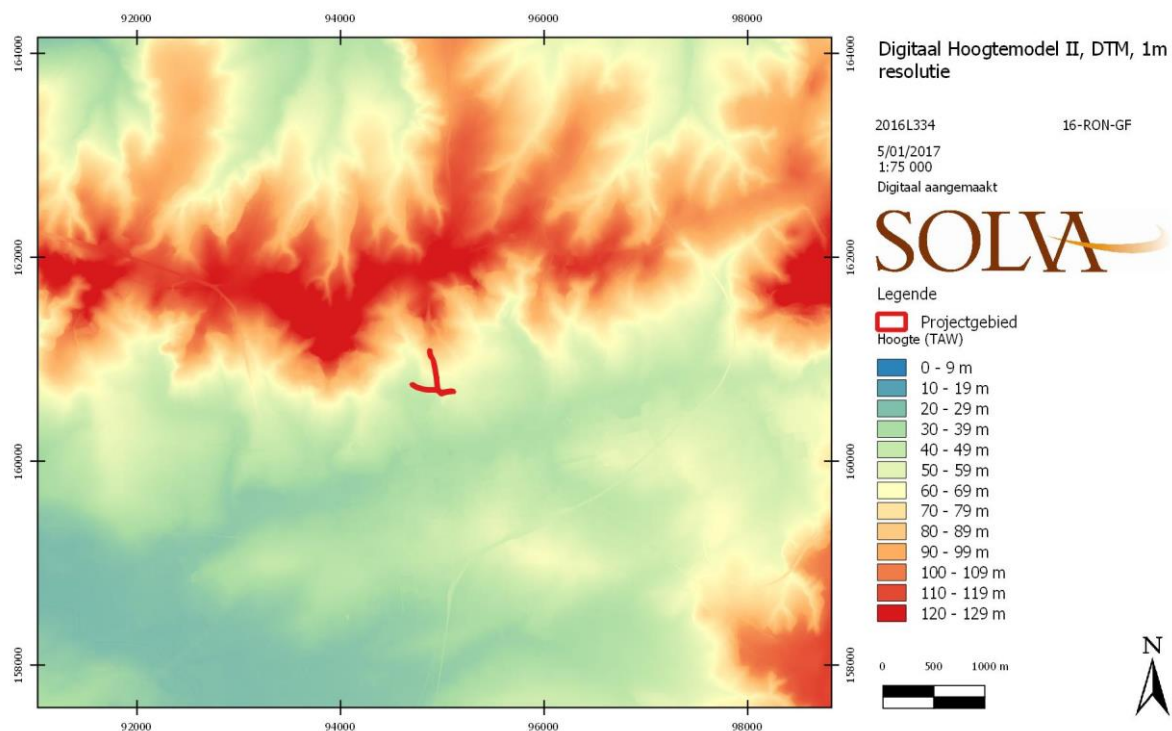
Op de tertiairgeologische profieltypekaart (**figuur 13**) is te zien dat het projectgebied volledig gelegen is op de Formatie van Kortrijk. Meer bepaald voor het merendeel op het Lid van Moen, met andere woorden, grijze klei tot silt, kleihoudend, (kleilagen; nummulites planulatus). Een klein deel is te lokaliseren op het Lid van Saint-Maur, met andere woorden, grijze silthoudende klei.

Voor het gebied is geen geomorfologische kaart beschikbaar.

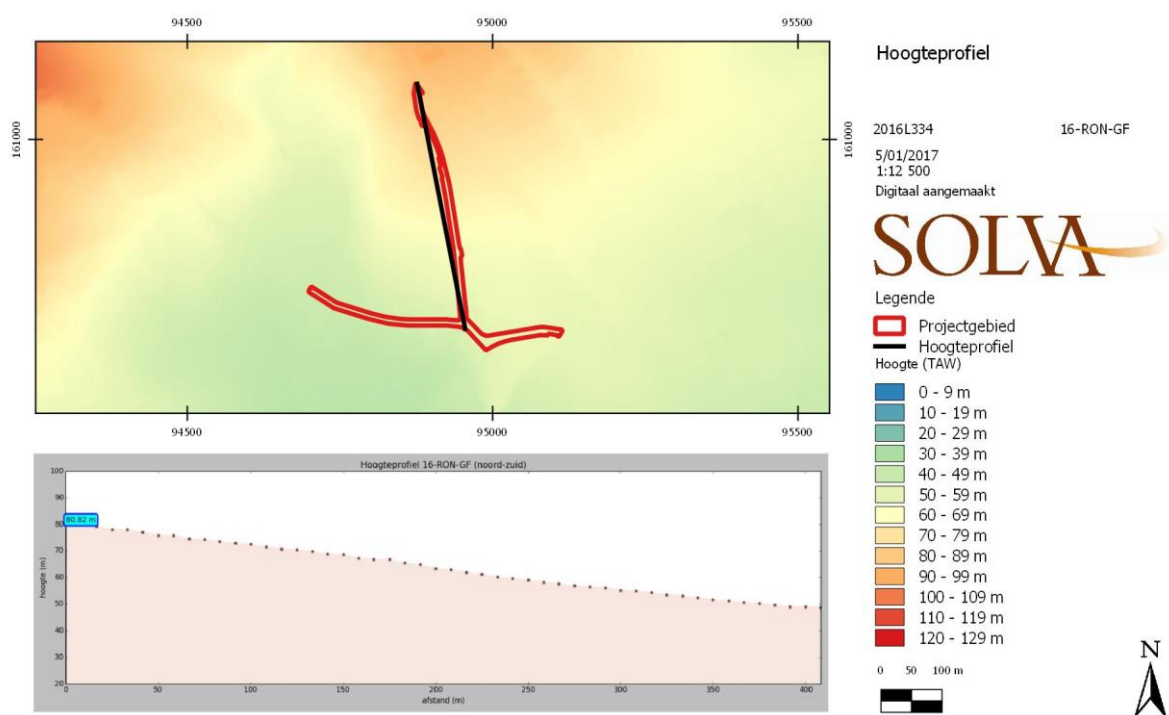
Fysisch-geografische gegevens en grondgebruik

Het projectgebied ligt op de Spinessenberg, die op de overgang ligt van de Stad Ronse naar enkele belangrijke getuigenheuvels van de Vlaamse Ardennen (Kluisberg, Hotond, Muziekberg,...). Het projectgebied heeft een duidelijke elevatie richting het noorden/noordoosten gaande van ca. 42 m TAW tot ca. 80 m TAW. Zuidelijk van het projectgebied doorkruisen verscheidene waterlopen het landschap, waaronder de Molenbeek. Het projectgebied wordt in het westen afgebakend door de Fonteinbeek, die aantakt op de Molenbeek.

³ www.dov.vlaanderen.be.

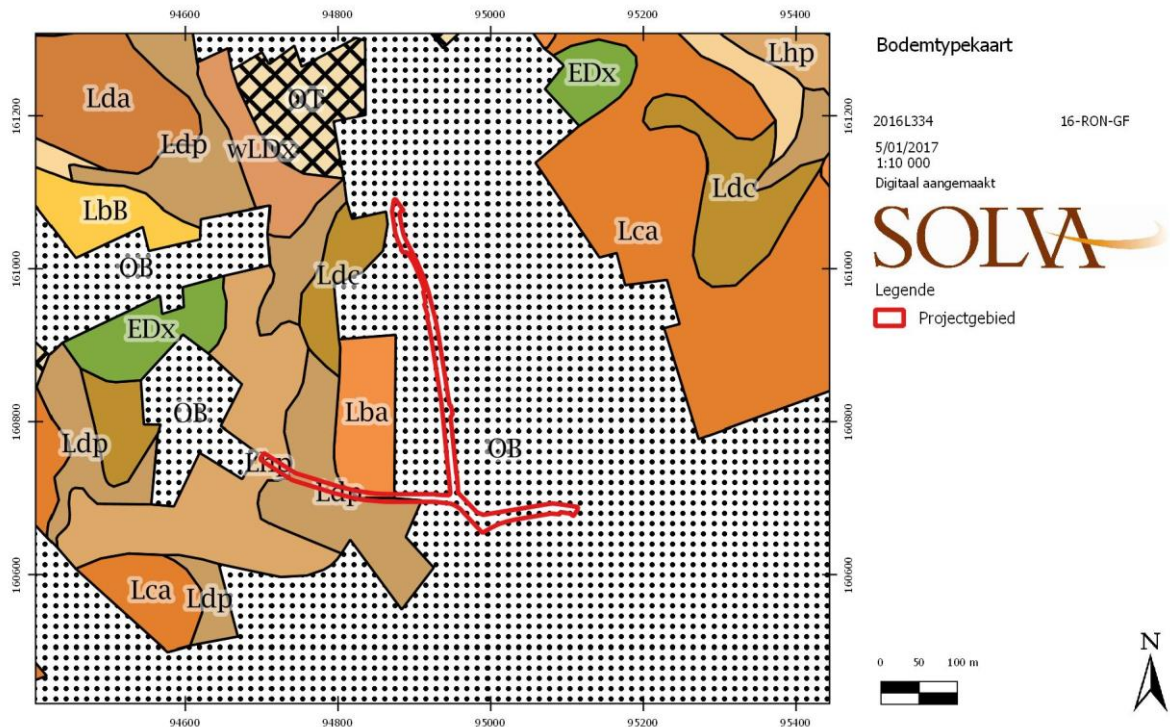

Figuur 14. Hoogtekaart met ligging van het projectgebied ten opzichte van de prominent aanwezige getuigenheuvelrij, ten noorden van de stad Ronse (AGIV; Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM, raster, 1 m; eigen bewerking).

Figuur 15. Hoogtemodel van het terrein; dwarsdoorsnede op het terrein van het zuidwesten naar het noordoosten (AGIV).

Via een dwarsdoorsnede op het projectgebied krijgen we een beter beeld van de dalende helling richting het zuiden (**figuur 15**). De noord-zuid lopende doorsnede toont een helling met een daling van 30 m over een afstand van zo'n 400 m.

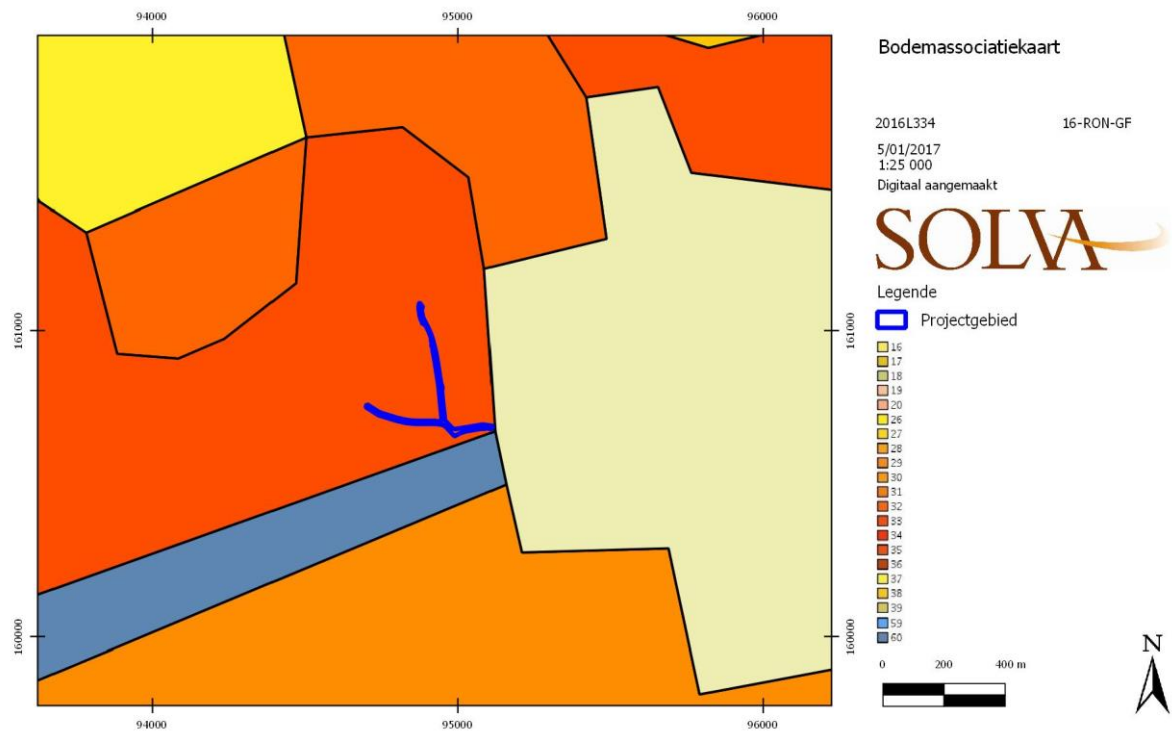
Figuur 16. De bodemtypekaart met de positie van het desbetreffende projectgebied (Databank Ondergrond Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

Het projectgebied doorsnijdt verschillende bodemtypes (**figuur 14**). Het gaat om de volgende:⁴

- Lba: droge zandleembodem met textuur B horizont
- Ldp: matig **natte** zandleembodem zonder profiel
- Lhp; natte zandleembodem zonder profiel
- OB: **bebouwde zones**

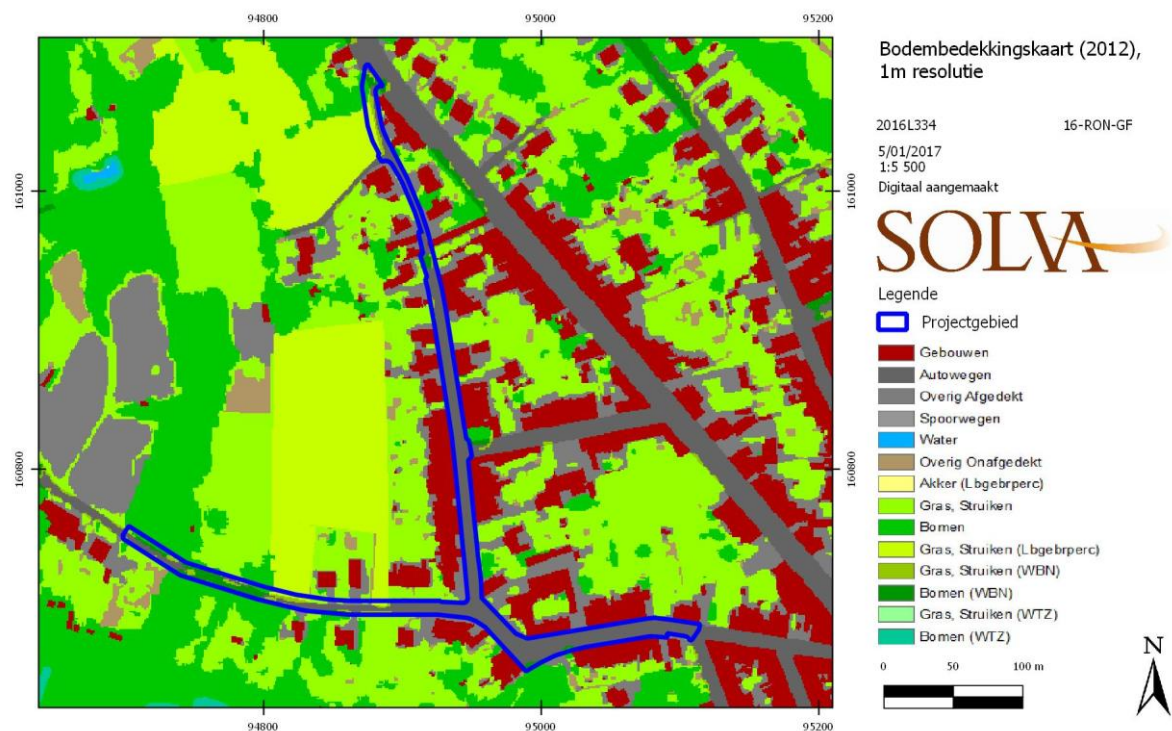
Het gaat dus voornamelijk om bebouwde zones en terreinen op een eerder natte bodem.

⁴ www.dov.vlaanderen.be.

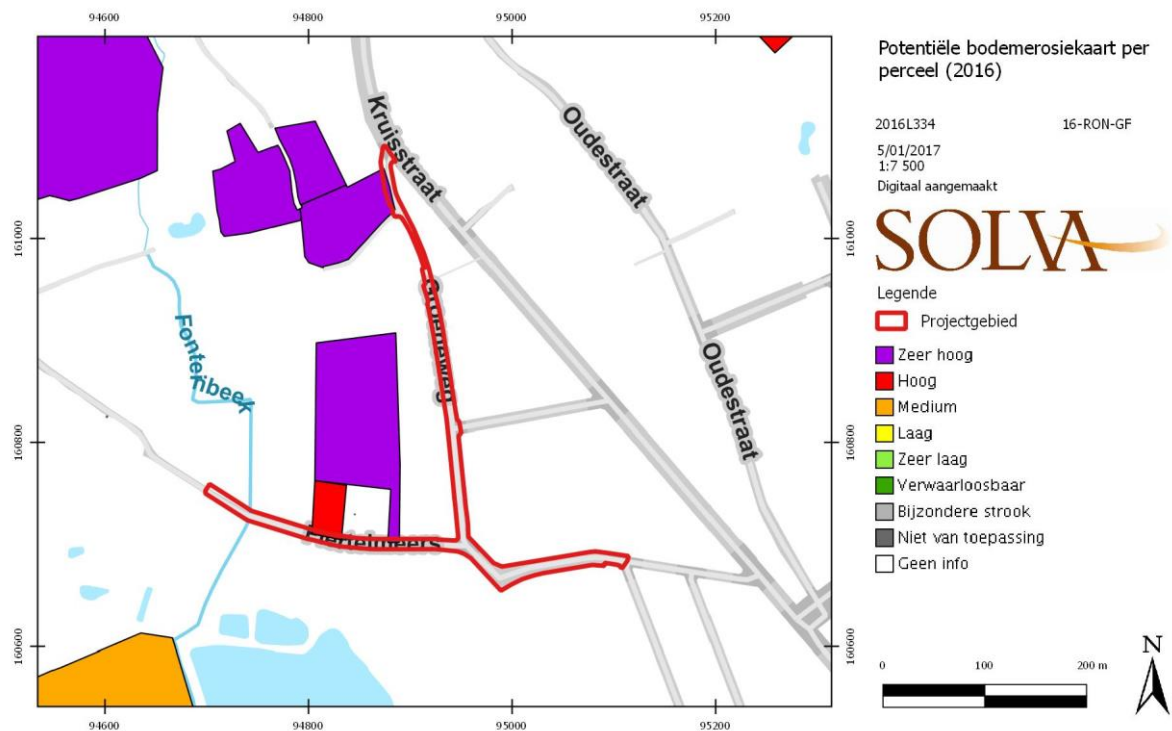
Figuur 17. Bodemassociatiekaart van het projectgebied (Databank Ondergrond Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

De bodemassociatiekaart (**figuur 17**) toont duidelijk dat het projectgebied nog net volledig is gelegen in associatie 33; respectievelijk leemgronden met textuur B horizont in matig natte associatie.

Figuur 18. De bodembedekkingskaart. Geel : weiland. Rood : andere bebouwing (AGIV, geraadpleegd via WMS).

De bodembedekkingskaart (**figuur 18**) geeft aan dat het grootste deel van het gebied bedekt is door wegverharding, geflankeerd door gebouwen en groene zones.

Figuur 19. Bodemerosiekaart (Databank Ondergrond Vlaanderen, geraadpleegd via WMS).

De bodemerosiekaart (**figuur 19**) toont dat het projectgebied omgeven wordt door percelen met een **zeer hoge potentiële bodemerosie**. Gezien de ligging op een scherpe helling zal dit gelden voor het volledige projectgebied.

Specifieke bijkomende terreininformatie:

Niet van toepassing.

2.6.2. Een tekstuele historische beschrijving van het onderzochte gebied

Inventaris bouwkundig erfgoed

Op de Inventaris Bouwkundig Erfgoed wordt de Groeneweg beschreven als *oude, gekasseide straat, sterk afdalend van de Kruisberg (Kruisstraat) naar Fiertelmeers*.⁵ Aan de Groeneweg zijn verschillende 19de eeuwse arbeidershuizen vastgesteld als bouwkundige erfgoedrelicten. De 'Fiertelmeers' was een voormalige sociaal bloeiende arbeiderswijk, toen de textielindustrie in Ronse haar bloeiperiode kende⁶. Aan de zuidelijke kant van de Fiertelmeers (nr. 76) ligt het domein Sint-Hubert⁷. Het domein werd tijdens het interbellum ingericht met een grote villa en een grote vijver. Ter hoogte van Fiertelmeers 112 ligt een tweede villa, eveneens uit de interbellum-periode⁸.

Historisch – cartografische documentatie van het projectgebied

De eerste vermelding van Ronse dateert uit de 9de eeuw na Chr. Vondsten van vuurstenen artefacten wijzen op een zeer vroege menselijke aanwezigheid in het gebied. Het aantreffen van Bronstijd-*tumuli*, Romeinse vondsten en vroegmiddeleeuwse vondsten toont dat het gebied gedurende millennia reeds bewoond was.⁹

Toponymie

'Groenstraat' of in dit geval 'Groeneweg' is een benaming die vaak tijdens de Middeleeuwen werd gegeven aan vermeende Romeinse wegen¹⁰.

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Groeneweg, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/104928> (geraadpleegd op 19 januari 2017).

⁶ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Fiertelmeers>

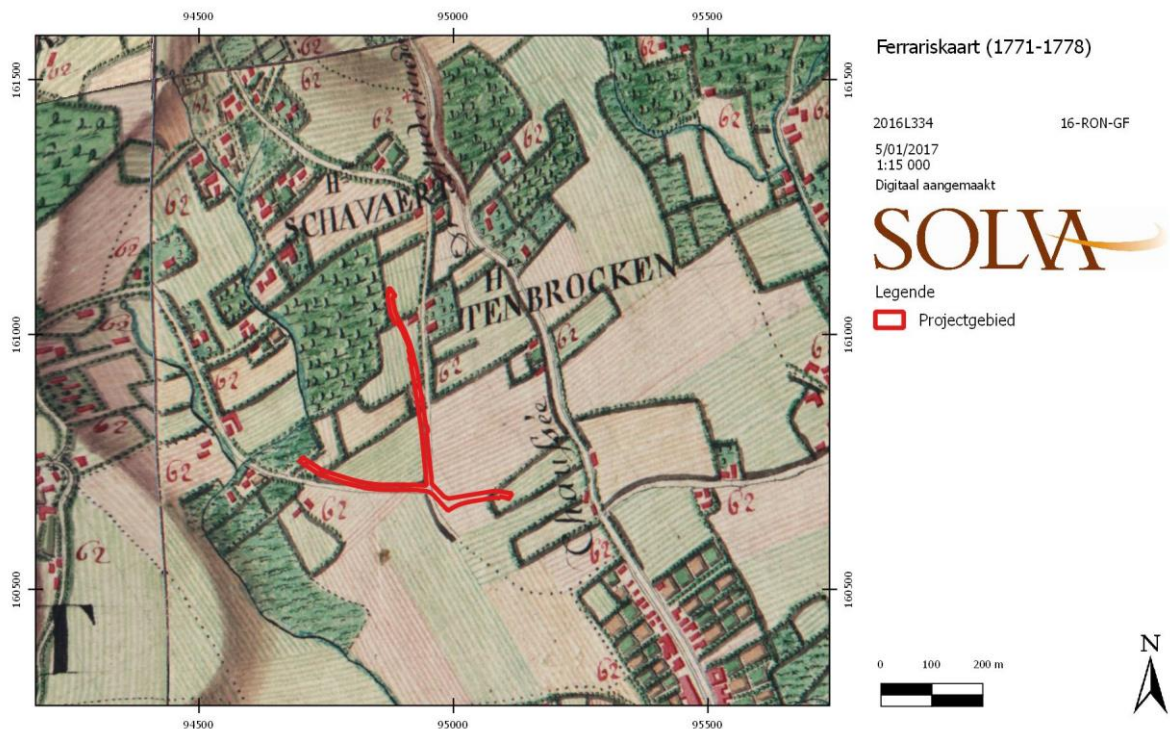
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Domein Sint-Hubert, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28587> (geraadpleegd op 19 januari 2017).

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Villa, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/28588> (geraadpleegd op 19 januari 2017)

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017: Ronse, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121273> (geraadpleegd op 9 januari 2017).

¹⁰ Brulet 2009, p. 60.

a) Jozef Johan Frans Ferraris – Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik: Aelst (1771-1778)

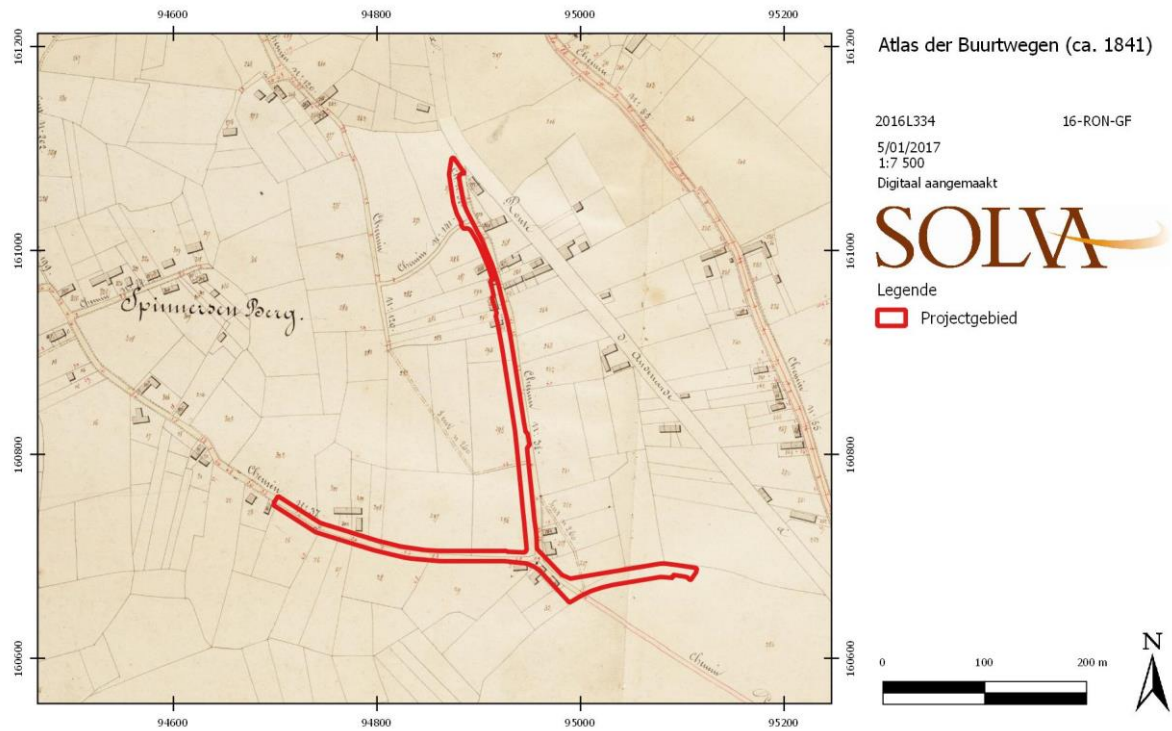

Figuur 20. Detail van de Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Op de Ferrariskaart is de huidige Groeneweg en de westelijke zijde van Fiertelmeers al duidelijk herkenbaar (**figuur 20**).¹¹ De inplanting van deze wegen gaat dus minstens terug tot de late 18de eeuw. De huidige oostelijke zijde van Fiertelmeers is nog niet op te merken. Beide wegen grenzen aan akkers en weilanden met enkele verspreide hoeves. De Fonteinbeek, die Fiertelmeers kruist staat, weergegeven op de kaart. Het meest westelijke deel van het projectgebied, ter hoogte van de Fiertelmeers is aangeduid als een grasland.

¹¹ Wegens fouten op de georeferentie, eigen aan oud kaartmateriaal, liggen de huidige wegtracés niet volledig gelijk met die aangegeven op de Ferrariskaart.

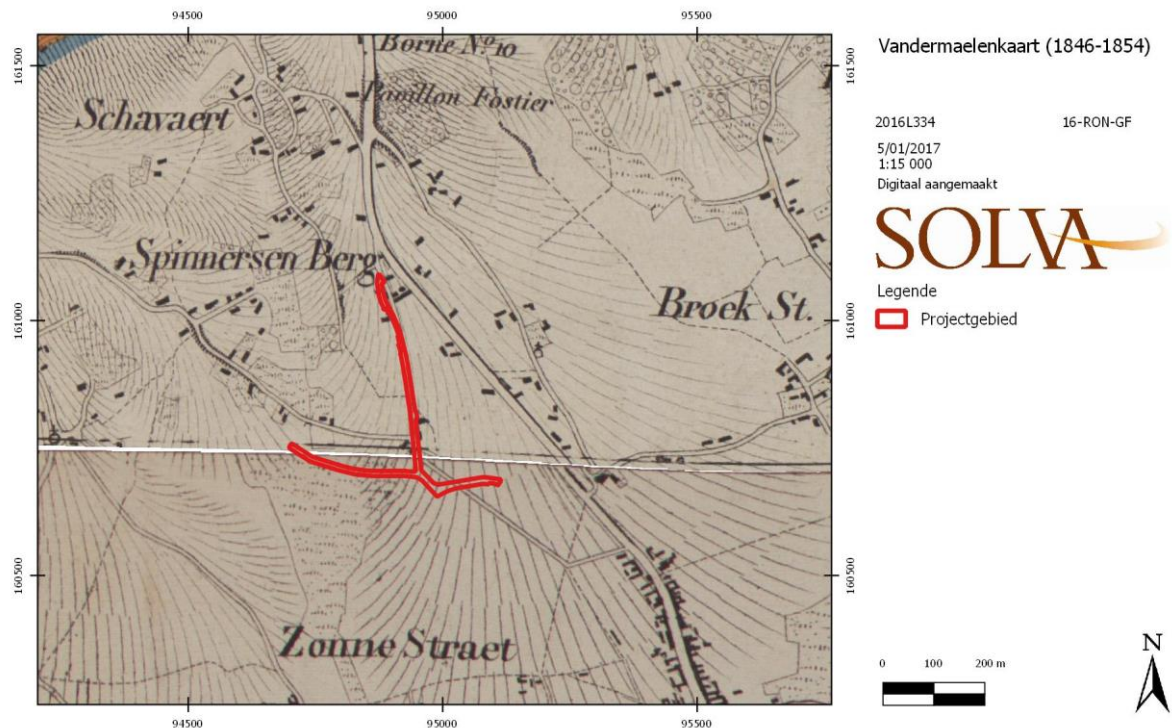
b) Atlas der Buurtwegen (ca. 1841)

Figuur 21. Afbakening van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1841) (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Dezelfde situatie is te zien op de Atlas der Buurtwegen (**figuur 21**). Het landschap is verder opgedeeld in verschillende, vaak langgerekte percelen, die loodrecht op Fiertelmeers en de Groeneweg georiënteerd zijn. De Fonteinbeek is niet weergegeven. Er zijn enkele extra gebouwen op te merken langsheen beide wegen.

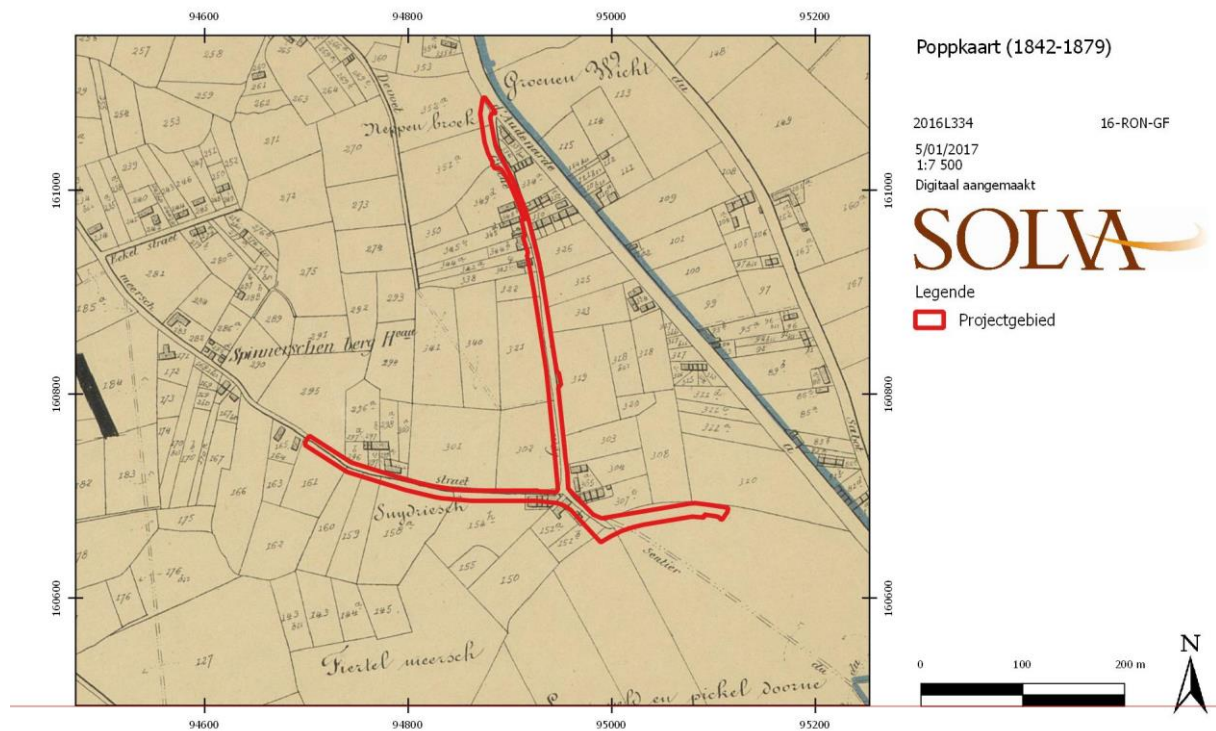
c) Philippe Vandermaelen – Cartes topographiques de la Belgique (1846-1854)

Figuur 22. Detail van Vandermaelenkaart uit 1846-1854 met aanduiding van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

De georeferentie van de oorspronkelijke Vandermaelenkaart (**figuur 22**) vertoont ter hoogte van het projectgebied een duidelijke afwijking. Hierdoor is het enigszins moeilijker om de situatie in te schatten, maar het lijkt duidelijk dat de wegen hetzelfde tracé blijven volgen, de gebouwen hun locatie behouden en er nog geen teken is van de oostelijke zijde van Fiertelmeers. Wederom is de Fonteinbeek niet weergegeven.

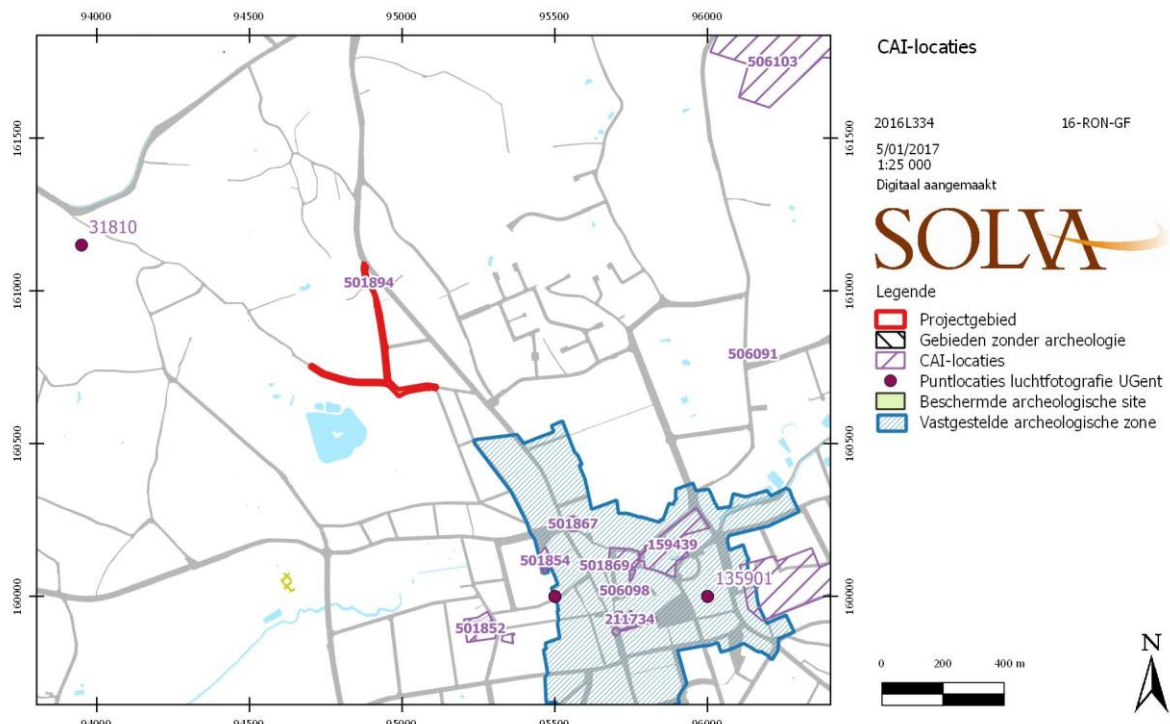
d) Philippe Chrétien Popp - Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (1842-1879)

Figuur 23. Detail van het kadasterplan van Popp (1842-1879) met afbakening van het onderzoeksgebied (AGIV, geraadpleegd via WMS).

Wederom is de situatie onveranderd ten opzichte van de Vandermaelenkaart, de wegen blijven hetzelfde tracé volgen, de gebouwen hun locatie behouden en er is nog steeds geen teken van de oostelijke zijde van Fiertelmeers. En wederom is de Fonteinbeek niet weergegeven. De Groeneweg is vermeld bij naam, Fiertelmeers is aangeduid als 'meersch straet' wat een duidelijke voorloper is van de hedendaagse naam. (figuur 23).

2.6.3. Een tekstuele beschrijving van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Figuur 24. Uittreksel uit de CAI met de gekende sites in de nabijheid van het terrein (Agentschap Onroerend Erfgoed; eigen bewerking).

Het projectgebied ligt 200 m noordwestelijk van de grens van de archeologische zone van Ronse (zie figuur 24).

Een uittreksel uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) toont dat er één gekende archeologische site op het projectgebied aanwezig is, maar dat er verder geen in de buurt liggen (figuur 24).

Op de hoek van de Groeneweg met de Van Schamelhoutstraat is CAI-locatienummer 501894 gesitueerd. Het omvat enkele Romeinse vondsten (één spijnschijfje, witte en roze parels) mogelijk uit een afvalput en middeleeuwse vondsten (aardewerk) (CAI 501894).

2.6.4. Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

-Datering en interpretatie van geomorfologische eenheden van het projectgebied:

De sedimenten aan de oppervlakte dateren uit het laat-glaciaal, wat algemeen gesteld met zich meebrengt dat archeologische informatie vanaf het laat-glaciaal, zeg maar vanaf ongeveer 10.000 jaar geleden, kan aanwezig zijn in het onderzoeksgebied.

-Datering en interpretatie van de antropogene aanwezigheid in het plangebied:

Op het grootste deel van het onderzoeksgebied zijn minstens sinds de late 18de eeuw straten aanwezig.

Theoretisch gezien kunnen uit voorgaande periodes wel nog archeologische sites aanwezig zijn. De naam *Groeneweg* is een toponiem dat soms wordt geassocieerd met een Romeinse baan, maar hier zijn behalve enkele Romeinse vondsten geen andere indicaties voor. Een cartografische analyse van de omgeving geeft geen directe aanwijzingen (bijvoorbeeld langere lineaire tracés) voor de aanwezigheid van een oud wegtracé (de bedding van de huidige steenweg Ronse – Oudenaarde is van recentere oorsprong, onder meer te beoordelen aan de onderliggende perceelsstructuren die er worden door doorsneden).

Naar het westen toe neemt de kans om bewoningssporen aan te treffen af door de ligging in een meersengebied. In de Groeneweg moeten we dan weer rekening houden met een zeer sterke graad aan erosie waaraan mogelijk aanwezige sites in het verleden zeker zullen zijn blootgesteld.

2.6.5. Gemotiveerde interpretatie van vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren en activiteitszones

Niet van toepassing.

2.6.6. Verklaring voor het ontbreken van archeologische vondsten, sporen of een archeologische site

Niet van toepassing.

2.6.7. Confrontatie van de bevindingen met de resultaten van eerder uitgevoerd onderzoek

Niet van toepassing.

2.6.8. Tekstuele synthese

De stad Ronse wenst de bestaande riolering in de Groeneweg en Fiertelmeers te vernieuwen, waarbij een gescheiden stelsel wordt aangelegd. Hierbij wordt ook de wegenis vernieuwd.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

Derhalve diende in uitvoering van **art. 5.4.1 3°** van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de **stedenbouwkundige** vergunningsaanvraag. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹²

Het projectgebied bevindt zich aan de noordwestelijke rand van Ronse, net buiten de archeologische zone. De terreinen liggen op een scherpe helling, die verder opklimt in noordelijke en noordwestelijke richting naar de getuigenheuvelrij van Kluisberg-Hotond-Muziekberg.

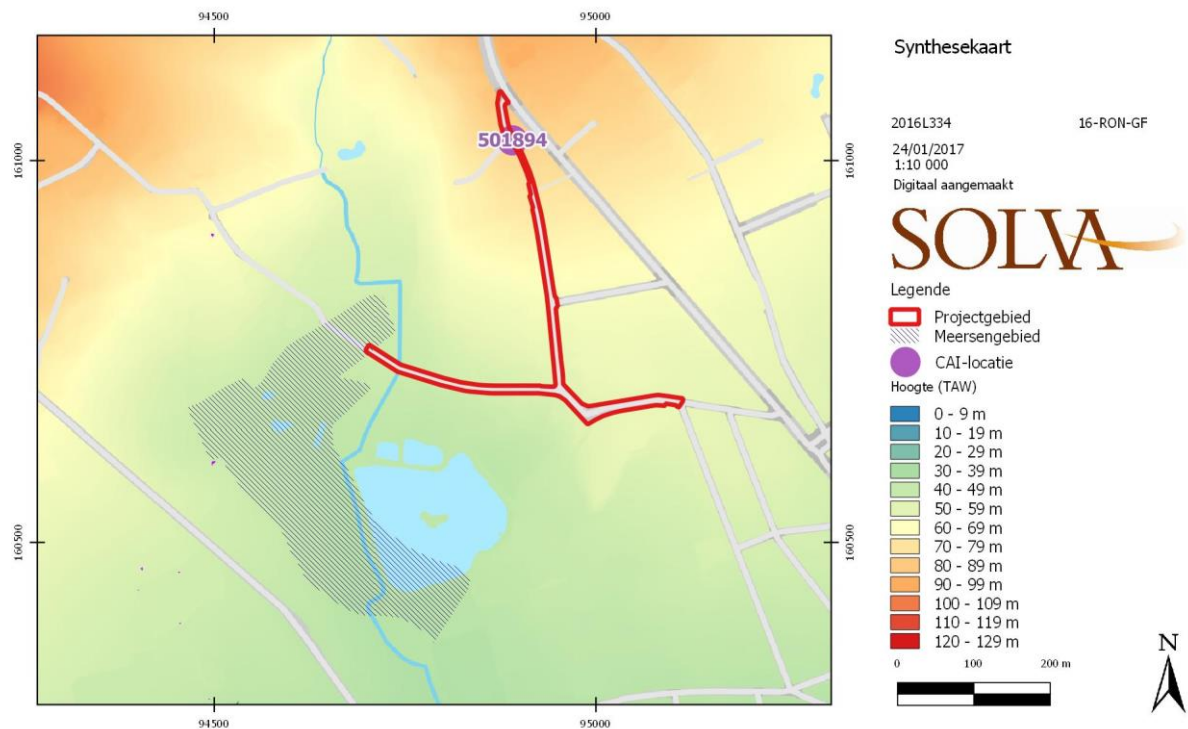
Op het grootste deel van het onderzoeksgebied zijn minstens sinds de late 18de eeuw straten aanwezig. De naam *Groeneweg* is een toponiem die soms kan wijzen op een Romeinse baan, maar hier zijn behalve enkele Romeinse vondsten geen andere indicaties voor. Vanaf de 18de eeuw zijn sporen van bewoning uit te sluiten, het projectgebied bestaat minstens sinds dan uit wegtracé's. Uit voorgaande periodes kunnen theoretisch gezien wel nog archeologische sites aanwezig zijn. Enkele Romeinse en middeleeuwse vondsten op het noordelijk gelegen deel van de Groeneweg zouden hier kunnen op duiden.

Eventuele archeologische sites zullen anderzijds reeds in zeer aanzienlijke mate zijn aangetast.

Immers, door de scherpe helling is op het terrein enerzijds een zeer hoge graad aan erosie te verwachten waaraan eventueel in oorsprong aanwezige sites zeker zullen zijn blootgesteld. Anderzijds is de ondergrond van het projectgebied reeds aanzienlijk vergraven door de aanleg van de bestaande wegen met riolering.

Tot slot omvatten de geplande werken het plaatsen van nieuwe riolering en wegenis. Daarbij wordt een gedeelte van de ondergrond bijkomend verstoord, maar een deel van de werken blijft binnen het gabarit van bestaande verharding: voor de riolering zal een sleuf gegraven worden tot op een diepte van 2 tot 4 m diep, voor de heraanleg van de wegenis zal vermoedelijk binnen het bestaande gabarit gebleven worden.

¹² Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 1.0 van 11 december 2015.

Figuur 25. Synthesekaart van het onderzoeksgebied. Kenmerkend is het sterk hellende landschap waarop een deel van het projectgebied zich bevindt. Verder aangeduid : het voormalige meersengebied in de Fiertelmeers (schuin gearceerd) en de Romeinse en middeleeuwse vondsten in de Groeneweg (CAI locatie 501894).

2.7. Evaluatie van de onderzoeksvragen en potentieel op kennisvermeerdering, en de aard en waardering daarvan

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek konden de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord worden. Hieronder worden deze beantwoord en wordt cf. CGP 12.5.1.3, 7° een inschatting gemaakt van het potentieel op kennisvermeerdering van het projectgebied, wat moet leiden tot de uiteindelijke evaluatie of bijkomend onderzoek noodzakelijk is.

-Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?

Het projectgebied bevindt zich aan de noordwestelijke rand van Ronse, net buiten de archeologische zone. De terreinen liggen op een vrij scherpe helling, die verder opklimt in noordelijke en noordwestelijke richting naar de getuigenheuvelrij van Kluisberg-Hotond-Muziekberg.

Op het grootste deel van het onderzoeksgebied zijn minstens sinds de late 18de eeuw straten aanwezig. De naam *Groeneweg* is een toponiem die soms kan wijzen op een Romeinse baan, maar hier zijn behalve enkele Romeinse vondsten geen andere indicaties voor.

Door de scherpe helling is op het terrein echter een zeer hoge graad aan erosie te verwachten waaraan eventueel aanwezige sites zullen zijn blootgesteld. Bijkomend betreft het projectgebied verharde straten met riolering, waar bijgevolgd de ondergrond reeds in aanzienlijke mate bij eerdere werken is geroerd.

Theoretisch gezien vallen archeologische sporen binnen het projectgebied niet uit te sluiten, maar het is zeer waarschijnlijk dat, als deze nog aanwezig zouden zijn, deze sterk aangetast zullen zijn.

-Wat is de landschapshistoriek van het terrein?

Het terrein is gelegen aan de voet van enkele getuigenheuvels. In het verleden zullen de terreinen blootgesteld zijn aan een vrij sterke graad aan erosie waardoor een deel van de oorspronkelijke bodemopbouw verdwenen zal zijn.

-Welke gebruiksevolutie kende het terrein?

Sedert het einde van de 18de eeuw, maar mogelijk ook ouder, liggen er verschillende wegen op het projectgebied die qua tracé sterk bepalend zijn geweest voor de huidige wegen. Op de omliggende percelen liggen hoeves en akkers. Er heeft in de negentiende en twintigste eeuw een verstedelijking plaatsgevonden. Veel akkers en weilanden hebben plaats moeten ruimen voor nieuwe wegen en bewoning.

-Wat is de impact van de geplande werken?

Het totale tracé heeft een oppervlakte van 8641,518 m² en een lengte van ca. 750 m. De werken situeren zich op de locatie van al bestaande wegtracés, waarbij het bestaande straatniveau wordt vervangen en een nieuw rioleringsstelsel wordt aangelegd. De heraanleg van de wegenis zal grotendeels binnen het bestaande gabarit blijven, waardoor de impact voor eventueel aanwezige sites zeer gering of nihil zal zijn. De aanleg van nieuwe riolering kan een grotere impact hebben voor eventueel aanwezige sites, omdat hier een sleuf gegraven zal worden tot op een diepte van 2 tot 4 m diep. Deze sleuf is in het verleden echter al deels verstoord bij de aanleg van de bestaande riolering.

-Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventuele site is gering omwille van de volgende redenen:

- Theoretisch gezien kunnen er archeologische sporen aanwezig zijn. Maar minstens sinds het einde van de 18de eeuw is het projectgebied grotendeels in gebruik als weg. Gaandeweg zijn deze verhard en sinds de negentiende/twintigste eeuw in het verstedelijkte weefsel opgenomen. Heden zijn de straten volledig verhard en van riolering voorzien. Door de bestaande riolering op een groot deel van het traject is het grootste deel van het eventueel aanwezig bodemarchief minstens reeds sterk verstoord.
- Deze bodemerosie wordt nog versterkt door de ligging op een scherpe helling: op het terrein is een zeer hoge graad aan erosie te verwachten waaraan eventueel aanwezige sites in het verleden zullen zijn blootgesteld.
- De breedte van het onderzoeksterrein, en meer specifiek de zone waar een nieuwe bodemingreep gepland is (riolering), is zeer beperkt. De geplande werken zijn dus van die aard dat ze geen breder ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sporen.

-Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel? (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing gelet op voorgaande, er is *de facto* geen wetenschappelijk kennispotentieel.

-Is er verder vooronderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

Alle bovenstaande onderzoeksvragen konden op basis van de bureaustudie voldoende beantwoord worden. Het wetenschappelijk onderzoekspotentieel, als er al sporen zouden aangetroffen worden binnen het gabarit van de werken, is zéér gering. Bijkomend vooronderzoek zal geen nieuwe inzichten brengen en is derhalve niet relevant.

Om deze redenen wordt in het kader van de stedenbouwkundige vergunning geen verder archeologisch (voor)onderzoek op het terrein geadviseerd. Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

-Opgave van de onderzoeksvragen die moeten beantwoord worden om het aanwezige potentieel te exploiteren (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing.

-Kaart met afbakening van zones waar al dan niet archeologisch erfgoed vastgesteld of verwacht wordt (cf. CGP 12.5.1.3, 7°)

Niet van toepassing

2.8. Beschrijving van de kaders waarbinnen het potentieel op kennisvermeerdering geëxploiteerd moet worden

Niet van toepassing.

2.9. Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

De stad Ronse wenst de bestaande riolering in de Groeneweg en Fiertelmeers te vernieuwen, waarbij een gescheiden stelsel wordt aangelegd. Hierbij wordt ook de wegenis vernieuwd.

De zone bevindt zich buiten een beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m². Derhalve diende in uitvoering van art. 5.4.1 3° van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld ten behoeve van het indienen van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Er zijn voor dit dossier geen vrijstellingen van toepassing op bovenvermeld artikelnummer.¹³

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd. Het projectgebied bevindt zich aan de noordwestelijke rand van Ronse, net buiten de archeologische zone. De terreinen liggen op een vrij scherpe helling, die verder opklimt in noordelijke en noordwestelijke richting naar de getuigenheuvelrij van Kluisberg-Hotond-Muziekberg.

De geplande werken omvatten het plaatsen van nieuwe riolering en wegenis. Voor de riolering zal een sleuf gegraven worden tot op een diepte van 2 tot 4 m diep. De heraanleg van de wegenis zal vermoedelijk binnen het bestaande gabarit blijven.

Op het grootste deel van het onderzoeksgebied zijn minstens sinds de late 18de eeuw straten aanwezig. De naam *Groeneweg* is een toponiem die soms kan wijzen op een Romeinse baan, maar hier zijn behalve enkele Romeinse vondsten geen andere bewijzen voor.

Het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventuele site is echter gering omwille van de volgende redenen:

- Theoretisch gezien kunnen er archeologische sporen aanwezig zijn. Maar minstens sinds het einde van de 18de eeuw is het projectgebied grotendeels in gebruik als weg. Gaandeweg zijn deze verhard en sinds de negentiende/twintigste eeuw in het verstedelijkte weefsel opgenomen. Heden zijn de straten volledig verhard en van riolering voorzien. Door de bestaande riolering op een groot deel van het traject is het grootste deel van het eventueel aanwezig bodemarchief minstens reeds sterk verstoord.
- Deze bodemerosie wordt nog versterkt door de ligging op een scherpe helling: op het terrein is een zeer hoge graad aan erosie te verwachten waaraan eventueel aanwezige sites in het verleden zullen zijn blootgesteld.
- De breedte van het onderzoeksterrein, en meer specifiek de zone waar een nieuwe bodemingreep gepland is (riolering), is zeer beperkt. De geplande werken zijn dus van die aard dat ze geen breder ruimtelijk inzicht kunnen bieden op eventueel aanwezige sporen.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering zeer gering is.

¹³ Het uit te voeren archeologisch onderzoek valt onder de toepassing van het Onroerend Erfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Besluit van de Vlaamse regering van 16 mei 2014 betreffende de uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 4 december 2015 en de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en de rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 2.0 van 1 januari 2017.

2.10. Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

De stad Ronse wenst de bestaande riolering in de Groeneweg en Fiertelmeers te vernieuwen, waarbij een gescheiden stelsel wordt aangelegd. Hierbij wordt ook de wegenis vernieuwd.

Ten behoeve van het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een bureaustudie uitgevoerd. Daaruit blijkt dat de impact van de geplande werken op het mogelijk aanwezige archeologische erfgoed omwille van verschillende redenen gering te noemen is. Vooreerst kan gesteld worden dat de terreinen zich bevinden in een zone met een vrij laag archeologisch potentieel door de reeds aanwezige verstoringen en verhardingen. Vervolgens kan erosie ervoor gezorgd hebben dat eventueel aanwezige sites slecht of niet geconserveerd zijn. Ten slotte zijn de werken door de beperkte breedte van de rioleringssleuf van die aard dat ze niet toelaten eventueel aanwezige sites goed te kunnen interpreteren binnen een ruimere context.

In dit licht is geen verder archeologisch (voor)onderzoek aangewezen aangezien het potentieel op kennisvermeerdering zeer gering is.

2.11. Bibliografie

Brulet R. 2009. Les Romains en Wallonie, Bruxelles.

Sevenant M., Menschaert J., Couvreur M., Ronse A., Antrop M., Geypens M., Hermy M. & De Blust G., 2002, *Ecodistricten: Ruimtelijke eenheden voor gebiedsgericht milieubeleid in Vlaanderen. Deelrapport II: Afbakening van ecodistricten en ecoregio's: Verklarende teksten*, 221pp.

Geraadpleegde websites (laatste raadpleging 19/01/2017):

- <https://www.dov.vlaanderen.be>
- <https://www.geopunt.be>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://geo.onroenderfgoed.be>
- <https://maps.google.be>

3. Bijlagen

3.1. Plannen of figurenlijst

figuur	onderwerp (projectcode 2016L334)	aanmaakschaal	aanmaakwijze	datum
1	Kadastraal plan	1 op 1	digitaal	05-01-2017
2	Topografische kaart (detail)	1 op 1	digitaal	05-01-2017
3	Bestaande toestand riolering	1 op 1	digitaal	19-01-2017
4	Ontworpen toestand Fiertelmeers	1 op 1	digitaal	05-01-2017
5	Ontworpen toestand Fiertelmeers (vervolg)	1 op 1	digitaal	05-01-2017
6	Ontworpen toestand Groeneweg	1 op 1	digitaal	05-01-2017
7	Ontworpen toestand Groeneweg (vervolg)	1 op 1	digitaal	05-01-2017
8	Situering projectgebied	1 op 1	digitaal	05-01-2017
9	Situering projectgebied t.o.v. archeologische zone	1 op 1	digitaal	19-01-2017
10	Topografische kaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
11	Gewestplan	1 op 1	digitaal	05-01-2017
12	Quartaargeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
13	Tertiairgeologische profieltypekaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
14	Hoogtekaart met waterlopen	1 op 1	digitaal	05-01-2017
15	Dwarsdoorsnede op het hoogtemodel	1 op 1	digitaal	05-01-2017
16	Bodemtypekaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
17	Bodemassociatiekaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
18	Bodembedekkingskaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
19	Boderosiekaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
20	Ferrariskaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
21	Atlas der Buurtwegen	1 op 1	digitaal	05-01-2017
22	Vandermaelenkaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
23	Poppkaart	1 op 1	digitaal	05-01-2017
24	Kaart CAI	1 op 1	digitaal	05-01-2017
25	Synthesekaart	1 op 1	digitaal	24-01-2017

3.2. Fotolijst

Foto	onderwerp (projectcode 2016L334)	type foto	vervaardiging	datum
1	Luchtopname (meest recent)	luchtfoto	digitaal	05-01-2017
2	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	27-12-2016
3	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	27-12-2016
4	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	27-12-2016
5	Huidige toestand	huidige toestand	digitaal	27-12-2016

3.3. Lijst van de bijlagen

projectcode	2016L334
plannummer	1
type plan	bouwplan
onderwerp plan	Grondplan Fiertelmeers

aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	12-08-2016
plannummer	2
type plan	bouwplan
onderwerp plan	Grondplan Groeneweg
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	12-08-2016
plannummer	3
type plan	doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp dwarsprofielen 1 – 14
aanmaakschaal	1/100
aanmaakwijze	digitaal
datum	06-12-2016
plannummer	4
type plan	doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp dwarsprofielen 15-26
aanmaakschaal	1/100
aanmaakwijze	digitaal
datum	06-12-2016
plannummer	5
type plan	doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp detail inspectieputten 36 – 37 – 38
aanmaakschaal	1/25
aanmaakwijze	digitaal
datum	06-12-2016
plannummer	6
type plan	doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp detail inspectieputten 29 – 30 – 31 – 32
aanmaakschaal	1/25
aanmaakwijze	digitaal
datum	06-12-2016
plannummer	7
type plan	bouwplan/doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp grondplan en type dwarsprofielen 1 – 2 – 3 – 4
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	Digitaal
datum	06-12-2016

plannummer	8
type plan	bouwplan/doorsnedes
onderwerp plan	Ontwerp grondplan en type dwarsprofielen 5 – 6 – 7 – 8
aanmaakschaal	1/500
aanmaakwijze	digitaal
datum	06-12-2016
plannummer	9
type plan	Bestaande toestand
onderwerp plan	Bestaande toestand riolering
aanmaakschaal	1/1
aanmaakwijze	digitaal
datum	04-01-2017